

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Veronika Čermáková

Orgány vykonávající státní správu ve školství a jejich kompetence

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Orgány vykonávající státní správu ve školství a jejich kompetence“ vypracovala zcela samostatně a citovala jsem veškeré použité zdroje.

V Olomouci dne 01.12.2015

.....

Veronika Čermáková

Poděkování:

Tímto děkuji vedoucí diplomové práce, JUDr. Zdence Novákové, Ph.D., za její odborné vedení, pomoc, připomínky a cenné podněty při zpracování této práce.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Veronika Čermáková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Orgány vykonávající státní správu ve školství a jejich kompetence
Název v angličtině:	Authorities at the state administration in education and their competencies
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na působnost orgánů státní správy a výkon jejich kompetencí v oblasti školství. Cílem práce je na základě teoretických poznatků analyzovat systém fungování orgánů státní správy působících ve školství, podrobně popsat jejich kompetence v rámci ČR a Slovenska, a jejich následné srovnání.
Klíčová slova:	orgány státní správy, veřejná správa, školský zákon, školská, správa
Anotace v angličtině:	This Master's thesis is focused on the jurisdiction of the bodies of public administration and their application in Education. The goal of this thesis is to analyse the system of functioning of administrative bodies in educational areas, to describe thoroughly and subsequently to compare their competencies in the Czech Republic and the Slovak Republic.
Klíčová slova v angličtině:	bodies of public administration, public administration, education law, school administration

Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	90 (142 317 znaků)
Jazyk práce:	Český jazyk

OBSAH

1. Úvod.....	8
2. Školství – právní úprava školství.....	10
2.1 Pojem školství.....	10
2.2 Vzdělávací systém.....	10
2.3 Vzdělávací soustava.....	12
2.4 Právní úprava na úseku školství.....	13
3. Veřejná správa.....	15
3.1 Pojem veřejná správa.....	15
3.2 Odlišení od jiných funkcí státu.....	16
3.3 Pojetí a funkce veřejné správy.....	17
3.4 Státní správa.....	17
3.4.1 Organizační pojetí státní správy.....	18
3.4.2 Funkční pojetí státní správy.....	19
3.4.3 Normotvorba.....	19
3.5 Samospráva.....	20
4. Orgány státní správy na úseku školství v České republice.....	23
4.1 Vymezení jednotlivých orgánů.....	23
4.2 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.....	23
4.3 Ostatní ústřední správní úřady.....	30
4.4 Česká školní inspekce.....	31
4.5 Krajský úřad.....	35
4.6 Obecní úřad obce s rozšířenou působností.....	38

4.7 Ředitel školy.....	39
5. Orgány státní správy na úseku školství na Slovensku.....	49
5.1 Vymezení jednotlivých orgánů.....	49
5.2 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.....	49
5.3 Štátna školská inšpekcia.....	51
5.4 Okresní úřad v sídle kraje.....	53
5.5 Samosprávný kraj.....	55
5.6 Obec.....	56
5.7 Ředitel školy.....	57
6. Praktická část.....	65
6.1 Výzkumná metoda.....	65
6.2 Aktuální stav problémové oblasti.....	66
6.3 Orgány státní správy v platné legislativě.....	66
6.4 Analýza kompetencí orgánů státní správy na úseku školství ČR vs. SR.....	67
7. Závěr.....	79
Seznam použitých zkratk.....	82
Seznam použitých zdrojů a literatury.....	83
Seznam tabulek.....	90

1. Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila „Orgány vykonávající státní správu ve školství a jejich kompetence“. Na můj výběr tohoto tématu měla vliv zejm. praxe vykonávaná v rámci studia, kde jsem měla možnost seznámit se právě s výkonem státní správy a samosprávy ve školství a získat tak jiný pohled na školství, než jako studentka.

Cílem diplomové práce je analyzovat systém fungování orgánů státní správy působících ve školství v rámci České republiky (dále jen „ČR“) a Slovenska (dále jen „SR“). Splnění hlavního cíle bude dosaženo uskutečněním dílčích cílů, kterými jsou: obeznámit se se systémem výkonu státní správy ve školství v obou zemích a s jednotlivými orgány státní správy, podrobně popsat jejich kompetence a pomocí komparativní analýzy je srovnat. Tato práce není zaměřena na problematiku fungování orgánů státní správy na úseku komplexního školství, ale zabývá se pouze kompetencemi orgánů v kontextu se vzděláváním v mateřských, základních a středních školách.

Diplomová práce je rozvržena do sedmi kapitol, z nichž první tvoří úvod a poslední závěr, který bude obsahovat shrnutí práce. Druhá kapitola vymezuje pojem školství a právní úpravu na úseku školství, třetí se zaměřuje na charakteristiku veřejné správy a její rozdělení na státní správu a samosprávu. Jsou zde vysvětleny základní pojmy, které jsou důležité pro další část textu.

Čtvrtá kapitola se zabývá orgány státní správy ve školství v ČR a podrobně vymezuje jejich kompetence. Pátá kapitola je věnována této problematice v rámci Slovenské republiky.

Praktická část práce je věnována srovnávací analýze předchozího textu. Je založena na metodě komparace, která představuje „*srovnávání několika objektů nebo jevů za účelem zjištění jejich společných, nebo naopak odlišných znaků. Toto srovnávání probíhá na základě předem zvolených kritérií, která plynou z cíle výzkumu, resp. výzkumných otázek.*“¹ V této kapitole bude tedy popsáno, jak to v obou státech mezi orgány funguje, srovnání jejich pravomocí a hledání a společných vlastností a odlišností.

Výstupem této diplomové práce by mělo být ucelené shrnutí problematiky výkonu státní správy ve školství s akcentem na analýzu kompetencí jednotlivých orgánů státní správy na úseku školství.

¹ TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*, 2014, s. 42.

Při psaní diplomové práce jsem zjistila, že k dané problematice není mnoho odborné literatury, proto jsem při jejím zpracování vycházela především z právních předpisů, odborných komentářů, judikatury a z dalších internetových zdrojů

2. Školství – právní úprava školství

Tato kapitola nás seznámí s problematikou školství. Vysvětlíme si pojem školství, vzdělávací systém a objasníme vzdělávací soustavu v ČR. Dále se seznámíme s právní úpravou na úseku školství, která je v obou zemích upravena v právních předpisech, které mají různou právní sílu. Jedná se o zákonné i podzákonné normativní právní akty.

2.1 Pojem školství

Termín školství je obecně používaný výraz, který obsahuje vzdělávání ve všech jeho existujících formách. *„Vzdělávání se nevztahuje jen k vědě a poznávání, tedy k rozvíjení rozumových schopností, ale i k osvojování si sociálních a dalších dovedností, duchovních, morálních a estetických hodnot a žádoucích vztahů k ostatním lidem i ke společnosti jako celku, k emocionálnímu a volnému rozvoji, v neposlední řadě pak ke schopnosti uplatnit se v měnících se podmínkách zaměstnanosti a tím i trhu práce.“*²

Z pojetí organizačního si lze školství představit jako soustavu organizací, které zabezpečují vzdělávání a služby.

2.2 Vzdělávací systém

Vzdělávací systém je postup, kterým se získává kvalifikace v jednotlivých stupních vzdělání.

Mezi stupně vzdělání patří předškolní, základní, střední, vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání. Nyní si vysvětlíme, co každé z nich zajišťuje.

- předškolní vzdělávání

*„Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.“*³

² Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*, 2001, s. 14

³ § 33 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Vykonává se v mateřských školách, které jsou určeny pro děti od 3 do 6 let věku a při své činnosti „*spolupracují se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými a právníckými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti.*“⁴ Docházka v mateřských školách není povinná s výjimkou posledního roku před zahájením povinné školní docházky.

- základní vzdělávání

Základní vzdělávání slouží k tomu, aby si žáci osvojili základní vědomosti a dovednosti potřebné pro další vzdělávání a profesní uplatnění. Délka základního vzdělávání je 9 let, docházka je povinná a je určeno pro děti od 6 do 15 let věku. Vykonává se obvykle na základních školách, které jsou dvojstupňové (první stupeň 1. až 5. třída, druhý stupeň 6. až 9. třída), ale může být uskutečňováno také na (víceletých) gymnáziích či osmiletých konzervatořích. Úspěšným ukončením získá absolvent základní vzdělání.

- střední vzdělávání

Střední vzdělávání poskytuje předpoklady pro plnohodnotný život, přípravu pro další vzdělávání nebo pro výkon povolání. Jeho cílem je upevňovat a rozvíjet vědomosti a dovednosti získané v předchozím vzdělávání.⁵

Uskutečňuje se po ukončení základního vzdělání. Trvá 2 až 4 roky a vykonává se na středních školách. Poskytuje následující stupně vzdělání: střední vzdělání s maturitní zkouškou, střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání.

- vyšší odborné vzdělávání

Vykonává se na vyšších odborných školách a podmínkou pro jeho absolvování je získání středního vzdělání s maturitní zkouškou. Vyšší odborné školy poskytují vyšší odborné vzdělání. Studium je tříleté a je ukončeno absolutoriem. Vyšší odborné školy mohou být státní, veřejné, soukromé a církevní. Absolvent získá titul „diplomovaný specialista“ (DiS.)

⁴ § 1 odst. 1 vyhlášky č. 14 ze dne 29. prosince 2004 o předškolním vzdělávání

⁵ § 57 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

- vysokoškolské vzdělávání

Vysokoškolské vzdělávání se uskutečňuje na vysokých školách a může být vykonáváno v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu. Studium je ukončeno vykonáním státní závěrečné, resp. doktorské zkoušky a úspěšnou obhajobou závěrečné práce.

2.3 Vzdělávací soustava

Vzdělávací soustava je soustava orgánů, jejichž cílem je zajišťování výchovy a vzdělávání. Vzdělávací soustavu tvoří školy a školská zařízení.

- školy

Škola je instituce, která poskytuje vzdělávání dle školského zákona. „Škola je sociální instituce účelově vytvořená k realizaci svého základního úkolu – tj. k zajišťování řízené a systematické edukace.“⁶

Podle poskytovaného vzdělávání rozlišujeme následující druhy škol: mateřská, základní, střední (gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola, jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky a vysoké školy. Kromě vysokých škol, které se řídí zákonem o vysokých školách, podléhají ostatní školskému zákonu.

- školská zařízení

Školská zařízení jsou organizace, které „poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči.“⁷

Mezi školská zařízení patří zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.⁸

⁶ PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*, 2002, s. 186.

⁷ § 7 odst. 4 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

⁸ Tamtéž § 7 odst. 5

2.4 Právní úprava na úseku školství

Problematika školství je v obou zemích upravena v právních předpisech, které mají různou právní sílu. Jedná se o ústavní zákony, zákony, vyhlášky, nařízení či směrnice.

Ústavní základy

Čl. 33 odst. 1 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „LZPS“) zakotvuje právo každého na vzdělání. Ustanovení také upravuje právo občanů na bezplatné vzdělávání v základních a středních školách. Čl. 16 LZPS zakotvuje právo náboženské výuky na státních školách za zákonem stanovených podmínek.

Na Slovensku je upraveno právo na vzdělávání ve dvou ústavních právních předpisech. Jedná se o Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. (Ústava SR), která toto právo zaručuje v čl. 42. Shodně je toto právo upraveno také v čl. 33 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., Listina základních práv a slobod.

Zákonná a podzákonná úroveň

Nejdůležitějším právním předpisem pro oblast školství je v ČR zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), který upravuje podmínky pro výkon vzdělávání, práva a povinnosti fyzických a právnických osob a působnost orgánů státní správy a samosprávy ve školství.

Dalšími právními normami jsou např. zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů; zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „SŘ“) a zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, upravující předpoklady pro činnost pedagogického pracovníka.

Kromě zákonů, školství legislativně upravuje mnoho dalších prováděcích právních předpisů. Jedná se o nařízení vlády a vyhlášky ministerstva, např.

- Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání
- Vyhláška č. 54/2005 Sb., o náležitostech konkursního řízení a konkursních komisí
- Vyhláška č. 364/2005 Sb., o dokumentaci škol a školských zařízeních.

Činnost samotných škol je upravena také vnitřními předpisy. Mohou to být pokyny, směrnice ministerstva nebo školní a vnitřní řády škol.

Klíčovým slovenským právním předpisem pro oblast školství je zákon č. 245/2008 Z.z., o výchově a vdelávání, který upravuje podmínky, rozsah, cíle a organizaci vzdělávání. Kromě něj, je výkon státní správy a samosprávy ve školství upraven v samostatném zákoně č. 596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve.

Stejně jako v ČR, je úprava slovenského školství zakotvena nejen v zákonech, ale i v podzákoných právních normách, např.

- Vyhláška č. 306/2008 Z.z., o materskej škole
- Vyhláška č. 330/2000 Z.z., o zariadeni školského stravovania
- Vyhláška č. 325/2008 Z.z., o školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie

SHRNUTÍ

V této kapitole jsme si objasnili problematiku školství, systém vzdělávání a vysvětlili jsme si, co zajišťují jednotlivé stupně vzdělávání. Popsali jsme, co tvoří vzdělávací soustavu dle školského zákona. Na to jsme navázali problematikou právní úpravy na úseku školství v obou zemích. Seznámili jsme se s jednotlivými právními normami, které tuto problematiku upravují, a to na ústavní, zákonné a podzákoné úrovni.

3. Veřejná správa

Účelem této kapitoly je seznámit se se smyslem, posláním a obsahem veřejné správy. Objasníme si obsah pojmu veřejná správa, přiblížíme činnost veřejné správy, její subjekty, strukturu a klíčové instituce. Zaměříme se na členění veřejné správy na státní správu a samosprávu.

3.1 Pojem veřejná správa

Kořeny pojmu veřejná správa lze najít v právu Římském pod názvem *administratio rei publicae*. Později se toto označení stalo základem pro vyjádření tohoto pojmu v různých jazycích, např. *l'administration publique*, *public administration* či *administraci publicza*, v češtině pojem veřejná správa.⁹

Pojem „správa“ lze obecně charakterizovat jako „*záměrná činnost, sledující dosažení určitého cíle (účelu)*“¹⁰. V nejširším smyslu je možno správu chápat jako „*každodenní činnost každého subjektu, kterou se stará o sebe anebo o jemu svěřené záležitosti.*“¹¹

Podle sledovaných cílů, které mohou být soukromé či veřejné, lze rozlišovat státní správu na soukromou a veřejnou. Veřejná správa je správa veřejných záležitostí, vykonávaná v zájmu více lidí a motivována společenským (veřejným) zájmem. Subjekty, které veřejnou správu vykonávají, ji realizují jako právem uloženou povinnost. Naopak správa soukromá je správa subjektu, který si sám spravuje své soukromé záležitosti. Je vykonávaná soukromým subjektem v jeho zájmu, který se přitom řídí vlastní vůlí.¹²

Veřejnou správu mohou také vykonávat veřejnoprávní subjekty za předpokladu, že subjekty veřejné správy zadají výkon veřejných služeb soukromoprávním subjektům, čímž se jejich činnost stává veřejnou správou, protože je vykonávána ve veřejném zájmu a řídí se veřejnoprávními podmínkami. To je však možné pouze za podmínky, kdy je postavení veřejnoprávního subjektu zastupitelné a nevyklučuje to povaha věci.¹³

⁹ KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*, 2003, s. 4

¹⁰ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2009, s. 18

¹¹ TEJ, Juraj. *Správa a manažment* [online], 2011, s. 8

¹² KADEČKA, Stanislav a Petr PRŮCHA. *Správní právo - obecná část: multimediální učební text. 2.*, 2008, s. 6

¹³ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*, 2007, s. 58

Veřejná správa je ústřední pojem správního práva a lze jej charakterizovat jako „*správa společnosti, správa státu jako celku i jeho jednotlivých územních jednotek, jako složek územní organizace státu, tzn. správa veřejných záležitostí ve společnosti zorganizované ve stát, je projevem realizace výkonné moci ve státě, a to včetně specifického postavení tzv. veřejnoprávní samosprávné moci, přičemž se tato správa souhrnně označuje pojmem veřejná správa. Veřejná správa se tak člení na, respektive v sobě zahrnuje, jednak tzv. státní správu a jednak tzv. samosprávu*“¹⁴

Veřejná správa představuje výkon veřejné moci, která se člení na státní moc a zbývající veřejnou moc (veřejná moc v užším slova smyslu).¹⁵ Státní moc je moc, se kterou nakládá stát sám a zajišťuje ji pomocí státního mechanismu. Od státní moci je potom odvozena zbývající veřejná moc, kterou vykonávají subjekty územní samosprávy ke správě veřejných záležitostí.

3.2 Odlišení veřejné správy od jiných funkcí státu

1. veřejná správa a zákonodárství

Veřejná správa je činnost podzákonná, zákonodárství je jí nadřazeno. Zákonodárnou činností rozumíme tvorbu zákonů, u veřejné správy se jedná o výkon zákonů. Avšak orgány veřejné správy mohou také participovat na přípravě zákonů (jako subjekt veřejné správy může návrh podat vláda a zastupitelstvo kraje; jinak mohou i poslanci a senátoři, ale ti nejsou orgány veřejné správy). Rovněž jsou také subjekty tvorby práva, přičemž se nejedná o zákonodárství, ale o odvozenou novotvorbu (vydávání obecně závazných právních aktů).

2. veřejná správa a soudnictví

Soudnictví je činnost, která se zabývá nalézáním práva soukromého i veřejného, zatímco u veřejné správy se jedná o realizaci veřejných zájmů. Z funkčního hlediska tedy soudy poskytují ochranu právům, zatímco veřejná správa realizuje veřejné zájmy v mezích práva.

Z organizačního hlediska se jedná o principy koordinace (mezi soudy) a subordinace (u veřejné správy). Princip koordinace znamená, že orgány jsou na sobě nezávislé a jsou si vzájemně rovny; naopak princip subordinace značí, že mezi orgány fungují vztahy nadřízenosti a podřízenosti.

¹⁴ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 7., 2007, s. 48.

¹⁵ Tamtéž s. 48

3. veřejná správa a vláda

Vláda je vykonavatelem veřejné správy, je její součástí. Stojí na vrcholu správních úřadů a politicky vede správu jako celek.

3.3 Pojetí a funkce veřejné správy

Rozlišujeme materiální a formální pojetí veřejné správy. Ve formálním (organizačním) pojetí se jím rozumí soustava orgánů, které vykonávají veřejnou správu přímo nebo zprostředkovaně, zatímco v materiálním (funkčním) významu ji chápeme jako samotný výkon veřejné správy, tedy souhrn činností a úkolů vykonávaných ve veřejném zájmu.

Funkce veřejné správy lze rozlišovat na obecné a dílčí. Mezi funkce obecné patří organizující a ochranná. Funkce organizující znamená uspořádání subjektů veřejné správy a vztahů mezi nimi. Postatou funkce ochranné je zajištění bezpečnosti a pořádku veřejné správy. Dílčí funkce jsou ty určité činnosti vykonávané veřejnou správou. Mezi takové patří např. funkce plánovací, nařizovací či kontrolní.

Jak již bylo zmíněno výše, veřejná správa se člení na státní správu a samosprávu vykonávanou příslušnými správními orgány, které mají postavení orgánů veřejné správy.¹⁶

3.4 Státní správa

Státní správa je „*veřejná správa vykonávaná přímo státem jako realizace jeho výkonné moci zahrnující v sobě jak prvky klasického řízení, tak i regulace. V rámci státní správy stát vykonává veřejnou správu přímo prostřednictvím svých orgánů, které jsou při výkonu státní správy správními úřady.*“¹⁷

Státní správu lze charakterizovat jako činnost výkonnou, podzákonnou a nařizovací. Výkonnou činností rozumíme „*činnost prováděcí a zdůrazňuje se jím postavení státní správy jako realizační činnosti ve vztahu k obsahu aktů orgánů zákonodárné moci, neboť podstatou poslání státní správy je provádění zákonů.*“¹⁸ Podzákonná činnost státní správy znamená, že může konat pouze to, co jí ukládá zákon. Nařizovací charakter veřejné správy určuje

¹⁶ PRŮCHA, Petr a Karel SCHELLE. *Základy místní správy*, 1995, s. 91

¹⁷ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007 [cit. 2015-03-21]. Str. 16.

¹⁸ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 2007, s. 60

„mocenskou převahu orgánů státní správy ve vztahu k těm, vůči nimž je státní správa vykonávána, a projevuje se v závaznosti aktů státní správy pro jejich adresáty.“¹⁹

3.4.1 Organizační pojetí státní správy

Organizační pojetí státní správy určuje, jaké orgány a složky státní správu vykonávají.

1. Ústřední orgány státní správy

Právní postavení těchto orgánů je upraveno Ústavou ČR a zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy (dále jen „kompetenční zákon“).

Ústřední orgány státní správy vykonávají státní správu na celém území státu a v jejich čele obvykle stojí člen vlády. Výkonnou moc ve státě zajišťují specializované orgány, které mají ve vedení některého z členů vlády.

Mezi ústřední orgány státní správy v ČR patří vláda ČR, ministerstva a další ústřední orgány státní správy (např. Česká školní inspekce, Česká obchodní inspekce, Vězeňská služba).

2. Územní orgány veřejné správy s všeobecnou působností

Protože vykonávat veřejnou správu nelze pouze z jednoho místa, je její výkon realizován kromě správy ústřední, také správou územní. Tyto územní orgány veřejné správy vykonávají státní správu v přenesené působnosti v rozsahu, v jakém ji stát na ně převedl.

Tyto orgány spravují pouze dílčí část území a liší se organizační strukturou:

- detašovaná pracoviště ústředních orgánů státní správy
- orgány zřízené na základě zákona
- orgány obcí a krajů

3. Územně dekoncentrované orgány státní správy

Vykonávají státní správu v územních obvodech a na základě ustanovení zvláštních právních předpisů. Jedná se např. o finanční úřady, úřady práce, Českou školní inspekci atd.

¹⁹ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 2007, s. 61

4. Orgány profesní a zájmové samosprávy

Jedná se o veřejnoprávní korporace zájmového charakteru, které mají své vlastní samosprávné orgány. Řadíme sem komory, svazky, grémia či společenstva.

3.4.2 Funkční pojetí státní správy

Vnitřní činnost státní správy je činnost vykonávaná uvnitř orgánů veřejné správy a jejím úkolem je zajistit optimální fungování orgánů veřejné správy.

Hlavní činností státní správy je však činnost vnější, která se zaměřuje na subjekty stojící vně veřejné správy. Příjemci působení státní správy jsou fyzické a právnické osoby, vůči nimž je vykonávána.

3.4.3 Normotvorba

Protože jednou z kompetencí orgánů státní správy je oblast tvorby normativních právních aktů, je důležité seznámit se s pojmem a rozdělením normativních právních aktů.

Parlament ČR, vláda, ministerstva, ostatní ústřední správní úřady a některé územní správní úřady mají v ČR právotvornou pravomoc, což znamená, že mohou vydávat normativní právní akty.

„Normativní právní akty (právní předpisy) jsou výsledky právotvorné činnosti kompetentních státních orgánů, jimiž se stanoví, mění nebo ruší právní normy.“²⁰

Podle stupně právní síly lze třídit normativní právní akty:

- zákonné (primární) normativní právní akty:
 - ústavní zákony (Ústava ČR, LZPS)
 - zákony a zákonná opatření Senátu

²⁰ KUBŮ, Lubomír, Pavel HUNGR a Petr OSINA. *Teorie práva*, 2007, s. 40.

- podzákoně (sekundární) normativní právní akty:
 - nařízení vlády
 - vyhlášky ministerstev a jiných ústředních správních úřadů
 - obecně závazné vyhlášky kraje
 - nařízení kraje
 - obecně závazné vyhlášky obce
 - nařízení obce

Ústavní normy upravují postavení a kompetenci veřejné správy a upravují postavení adresátů jejího působení.²¹

Zákony jsou normativní právní akty nejvyšší právní síly a stanovují pravidla, která jsou závazná pro všechny subjekty práva.

Nařízení vlády jsou vydávány k provádění zákonů a v jejich mezích. Mají charakter prováděcího předpisu.²²

Vyhlášky ministerstva jsou druhem podzákoných normativních právních aktů. Musí být vydány oprávněným subjektem a jejich cílem je „*konkretizovat problematiku upravenou v základních rysech již samotným zákonem, ale nikdy nesmí jít mimo zákon.*“²³

Obecně závazné vyhlášky krajů či obcí vydávají kraje, resp. obce v mezích samostatné působnosti; nařízení krajů či obcí jsou jimi vydávány v přenesené působnosti.

3.5 Samospráva

Pojem samospráva lze charakterizovat jako „*výkon vymezených úkolů správy státu samostatnými veřejnoprávními subjekty, které stát k tomu aprobuje.*“²⁴

²¹ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo. Obecná část, 2012, s. 43

²² PRŮCHA, Petr a Richard POMAHAČ. *Lexikon správní právo*, 2002, s. 258

²³ KUBŮ, Lubomír, Pavel HUNGR a Petr OSINA. *Teorie práva*, 2007, s. 45

²⁴ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007, s. 18 [cit. 2015-03-21].

Je uskutečňována veřejnoprávními korporacemi, které vystupují vlastním jménem a ve svém zájmu. Podle věcné náplně rozlišujeme samosprávu územní (obecní, krajská) a stavovskou (zájmová, profesní).

Samospráva územní

Je vykonávána veřejnoprávními korporacemi (obce a kraje). Podle Ústavy ČR jsou územní samosprávné celky (dále jen „ÚSC“) *„územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.“*²⁵ Samostatně rozhodují o svých záležitostech, jsou nezávislé na státu, mají vlastní majetek a finanční zdroje.

V České republice existuje model tzv. smíšené územní správy, kde obce mají dvojitý postavení. Vykonávají správu vlastních záležitostí (samostatná působnost) a kromě toho vykonávají také státní správu (v přenesené působnosti).

V samostatné působnosti územně samosprávné celky spravují vlastní záležitosti, svým jménem a ve svém zájmu. Jedná se například o vydávání obecně závazných vyhlášek, správu místních poplatků či zřizování a správu škol a školských zařízení.

V přenesené působnosti kraje a obce vykonávají státní správu v rozsahu, v jakém ji stát na ně přenesl. Takový výkon státní správy lze na ÚSC delegovat pouze zákonem. Příkladem může být např. projednávání přestupků, vedení matrik, evidence obyvatel, státní památková péče apod.

Samospráva zájmová

Je vykonávána veřejnoprávními korporacemi zájmového charakteru. Jedná se o *„sdružení občanů, založené na bázi společných věcných zájmů, obvykle na celém území republiky nebo v jednotlivých územněsprávních jednotkách.“*²⁶ Lze sem zařadit profesní či školskou samosprávu.

²⁵ Čl. 100 odst. 1 zákona č. 1 ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky

²⁶ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007, s. 21 [cit. 2015-03-21]

- profesní komory

Mají status samostatných právnických osob, které spravují vlastní majetek a hospodaří podle svého rozpočtu. Zřizují se zákonem a platí zde princip povinného členství. V ČR existuje 11 profesních komor, např. komora lékařská, stomatologická, exekutorská, veterinární atd.

- školní samospráva

Na nižším školství se jedná o rady škol, jejichž prostřednictvím se rodiče i žáci účastní na řízení školy. Na vysokých školách se zřizují akademické senáty, jejichž prostřednictvím vykonávají samosprávu členové akademické obce. Dalším příkladem zájmové samosprávy je Rada vysokých škol či Akademie věd.

SHRNUTÍ

Definovali jsme pojem veřejná správa. Odlišili jsme veřejnou správu od jiných funkcí státu, seznámili jsme se s pojetím a funkcí veřejné správy. Rozčlenili jsme veřejnou správu na státní správu a samosprávu. Charakterizovali jsme pojetí státní správy a seznámili jsme se s důležitou funkcí orgánů státní správy, tedy s tvorbou normativních právních aktů.

4. Orgány státní správy na úseku školství v České republice

V této kapitole budou vymezeny jednotlivé orgány, které vykonávají státní správu ve školství v ČR a podrobně popsány jejich jednotlivé kompetence.

4.1 Vymezení jednotlivých orgánů

Státní správu na úseku škol a školských zařízení vykonávají

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“)
- ostatní ústřední správní úřady u škol spadajících do jejich resortu
- Česká školní inspekce (dále jen „ČŠI“)
- krajské úřady
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- ředitelé škol

4.2 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

„Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.“²⁷

První Ministerstvo školství (původním názvem Ministerstvo veřejného vyučování) bylo zřízeno nejvyšším rozhodnutím č. LXXI/34 Sb. 23. 3. 1840, se sídlem ve Vídni a jeho působnost se vztahovala na celé území tehdejší monarchie. Prvním ministrem školství byl Franz von Sommaruga. Za první republiky byl zřízen Úřad pro správu vyučování a národní osvětu, zanedlouho se však ustálil název Ministerstvo školství a národní osvěty, které se členilo na 8 odborů a presidium. Za protektorátu byly veškeré školské záležitosti podřízeny Velkoněmecké říši, po r. 1945 byla činnost Ministerstva školství a osvěty obnovena. Ministerstvo během své existence několikrát změnilo svůj název až do r. 1988, kdy byl změněn na současný název Ministerstvo, školství, mládeže a tělovýchovy. Po r. 1988 proběhla transformace školství a vznikl nový školský zákon č. 561/2004 Sb.

²⁷ § 7 věta první zákona č. 2 ze dne 8. ledna 1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky

Ministerstvo jako ústřední orgán státní správy pro oblast školství řídí její výkon **vydáváním právních a jiných vnitřních předpisů** (zákony, vyhlášky, směrnice).²⁸ Ministerstvo má odpovědnost za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. K tomuto úkolu používá nástrojů vymezených školským zákonem. Jedná se o vzdělávací programy, dlouhodobé záměry, školský rejstřík, Českou školní inspekci a částečně i finanční nástroje.

V rámci své působnosti MŠMT:

Zpracovává Národní program vzdělávání (dále jen „NPV“), který obsahuje hlavní cíle, oblasti a obsah vzdělávání a stanoví nástroje, kterými lze těchto cílů dosáhnout.²⁹

Po jeho zpracování jej ministerstvo projednává s vybranými odborníky, orgány a organizacemi a předává k projednání vládě. NPV má vláda povinnost předložit oběma komorám parlamentu. *Tato okolnost činí z tohoto dokumentu velmi významný a hlavně pro politickou reprezentaci závazný vzdělávací program na té nejvyšší úrovni*³⁰

Vydává rámcově vzdělávací programy (dále jen „RVP“) stanovující přímo konkrétní cíle, formu, délku a obsah vzdělávání.³¹

RVP jsou vydávány pro každý obor vzdělávání a jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, které na ně navazují. Zaručují slučitelnost obsahu vzdělávání školních vzdělávacích programů všech zřizovatelů.

Ministerstvo má povinnost vydávat RVP pro předškolní, základní, střední odborné, základní umělecké a jazykové vzdělávání a pro gymnázia.

„RVP musí odpovídat nejnovějším poznatkům vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat a pedagogiky a psychologie o účinných metodách a

²⁸ § 169 odst. 1 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

²⁹ Bílá kniha - národní program rozvoje vzdělávání v České republice. www.msmt.cz [online]. 2002 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>

³⁰ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*, s. 28.

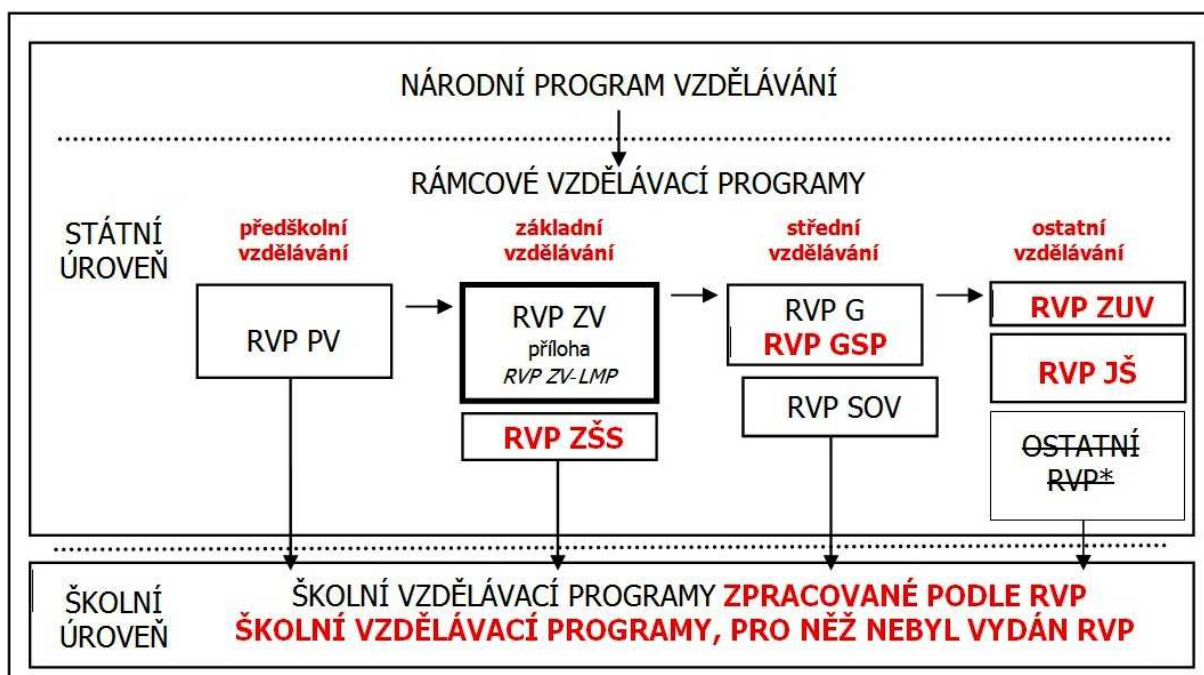
³¹ Rámcové vzdělávací programy. www.nuv.cz [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/cinnosti/kurikulum-vseobecne-a-odborne-vzdelavani-a-evaluace/ramcove-vzdelavaci-programy?lang=1>

organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného“³²a má být zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Na základě RVP je posuzováno hodnocení žáka, které činí škola nebo Česká školní inspekce. Jsou důležité pro určení výše finančních prostředků škol, které jim jsou přidělovány ze státního rozpočtu (krajských normativů) a pro tvorbu učebních textů.

Výše uvedená kurikulární³³ soustava přinesla nový pojem vzdělávací program, a určuje jeho strukturu, která může být národní a školní. Pro přehlednost uvádím tabulku, která znázorňuje organizaci vzdělávání v ČR.

Tabulka č. 1: Soustava kurikulárních dokumentů

Zdroj: <http://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=46483&view=6443>

Zpracovává dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v ČR. Jeho návrh projednává s příslušnými odborovými orgány, organizacemi a s kraji a předkládá vládě ke schválení. Ta jej následně předloží Poslanecké sněmovně a Senátu k projednání. Každé dva roky je tento dokument vyhodnocován a upřesňován.

³² § 4 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

³³ soubor předpisů, dokumentů a rozhodnutí určujících rámec vzdělávání

Zpracovává výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy, kterou ministerstvo každoročně informuje veřejnost o zásadních informacích o vzdělávání v ČR za uplynulý rok a o souhrnu aktuálních vzdělávacích trendů v regionálním i vysokém školství. MŠMT má povinnost předložit výroční zprávu vládě a zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup.³⁴

Vede školský rejstřík, což je veřejný seznam obsahující rejstřík škol a školských zařízení a rejstřík školských právnických osob.³⁵

Rejstřík škol vede evidenci každé školy, je veřejně přístupný, každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si opisy či výpisy.

Zápisem do rejstříku škol získává škola či šk. zařízení právo na poskytování vzdělání a školských služeb, vydávání dokladů o vzdělání a právo získávat finanční prostředky v rozsahu zápisu do rejstříku.

V rejstříku škol eviduje ministerstvo data o mateřských školách, šk. zařízeních zřízených církvemi nebo jinými náboženskými společnostmi, dalších školách a školských zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, pro výkon ústavní a ochranné výchovy, preventivně výchovnou péči a školských účelových zařízeních.³⁶

Zápis školy či školského zařízení do rejstříku škol se děje na základě žádosti podané návrhovátelem (zřizovatelem) ke krajskému úřadu příslušného podle sídla školy či školského zařízení do 30. září. Krajský úřad poté, do 30. listopadu, žádost postoupí ministerstvu (v případech, kdy rejstřík vede ministerstvo), které o zápisu rozhodne do 90 dnů ode dne doručení žádosti. Výmaz z rejstříku škol je možné provést ze zákonem stanovených důvodů.

Vedení rejstříku školských právnických osob je pouze v kompetenci ministerstva a obsahuje zákonem stanovené záznamy o charakteru právnických osob v něm zapsaných. V tomto rejstříku, jehož součástí je sbírka listin, jsou zapsané údaje, které se týkají výhradně školských právnických osob.

³⁴ <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyrocní-zpravy>

³⁵ § 141 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

³⁶ Tamtéž § 143 odst. 2

Zápis do rejstříku školských právnických osob se provádí na základě žádosti navrhovatele současně s podáním žádosti pro zápis do rejstříku škol a je *konstitutivním aktem rozhodujícím pro vznik, změny a zánik školské právnické osoby*.³⁷

Bez předchozího zápisu právnické osoby do rejstříku škol nelze povolit zápis do rejstříku školských právnických osob. Ministerstvo provede výmaz z rejstříku pouze ze zákonem stanovených důvodů.

V rámci výkonu státní správy má ministerstvo jako jediný orgán státní správy **zřizovatelské pravomoce**. Zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace. Má oprávnění zakládat a rušit školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, mateřské, základní a střední školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny a školy, které vykonávají činnost upravenou mezinárodními smlouvami.³⁸

Školskou právnickou osobu lze charakterizovat jako „*právnickou osobou zřízenou podle školského zákona, jejíž hlavní činností je poskytování vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3 a školských služeb podle tohoto zákona*“.³⁹

Před samotným vznikem školské právnické osoby musí dojít nejprve k jejímu zřízení, a to na základě zřizovací listiny či zřizovací smlouvy (pokud je více zřizovatelů), jejíž obligatorní náležitosti stanoví zákon. Školská právnická osoba vzniká dnem zápisu do rejstříku školských právnických osob.

Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zajišťuje a vytváří podmínky pro výkon náhradní výchovné péče pro nezletilé osoby (příp. pro zletilé osoby do 19 let). Dítě lze do takového zařízení umístit z rozhodnutí soudu o ústavní výchově, ochranné výchově nebo o předběžném opatření.

Úkolem středisek pro preventivně výchovnou péči je předcházet vzniku negativního chování dítěte, narušení jeho vývoje a odstraňovat či zmírňovat důsledky už vzniklých problémů. Mezi typy zařízení patří diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy.

³⁷ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*, s. 246.

³⁸ § 169 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

³⁹ Tamtéž § 124 odst. 1

Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků je určeno nejen pro vzdělávání pedagogických pracovníků, ale i pro poskytování metodického poradenství, zajišťování koordinaci podpůrných činností škol a informování o nových směrech ve vzdělávání. Další vzdělávání pedagogických pracovníků lze vykonávat dalším vzděláváním zdravotnických pracovníků dle zvláštního právního předpisu, samostudiem, na vysokých školách a v dalších vzdělávacích institucích akreditovaných ministerstvem.

Školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny jsou zřízeny na základě čl. 25 LZPS, Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin a zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, podle kterých mají příslušníci národnostních menšin právo vzdělávat se ve svém mateřském jazyce. Tuto povinnost má nejen ministerstvo, ale také obce a kraje při výkonu samostatné působnosti. Aby byla zřízena třída či škola s jazykem národnostní menšiny, je stanoven minimální počet žáků. Doklady o vzdělávání, jako jsou vysvědčení, výuční listy či diplomy o absolutoriu jsou vydávány dvojjazyčně, tedy v češtině a v jazyce národnostní menšiny.

Stanovuje republikové normativy. Ministerstvo má odpovědnost za finanční zabezpečení škol. K tomu využívá jako nástroj republikové normativy, které uveřejňuje ve Věstníku. Ty jsou stanoveny jako výše výdajů na vzdělávání a školské služby na jedno dítě, žáka či studenta v určité věkové kategorii na kalendářní rok.

Ministerstvo stanoví republikové normativy jako „*podíl celkových objemů neinvestičních výdajů vyčleněných ze státního rozpočtu pro stanovené skupiny věkových kategorií k celkovému počtu dětí, žáků a studentů příslušných věkových kategorií*“⁴⁰ a poskytuje je formou dotace krajským úřadům na zvláštní účet kraje na činnost škol a šk. zařízení zřízených krajem či obcemi, právníckým osobám vykonávajícím činnost škol zřizovaných registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi a krajským úřadům na zvláštní účet kraje na činnost škol, které jsou zřízeny ostatními zřizovateli (zejm. soukromé školy).

Stanoví vyhláškou⁴¹ podmínky, rozsah, formu, způsob vedení školní dokumentace a školní matriky a postup, jakým jsou z nich údaje předávány do databáze ministerstva.⁴² To má povinnost tyto údaje anonymizovat nejpozději po uplynutí 30 let po jejich prvním

⁴⁰ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*, s. 254.

⁴¹ Vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky

⁴² § 28 odst. 6 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

zpracování. Ministerstvo má povinnost shromažďovat data ze školní dokumentace a ze školních matrik. Jedná se např. o jméno, příjmení, rodné číslo, datum narození, státní občanství, místo narození a místo trvalého pobytu žáka, údaje o předchozím vzdělávání, datum zahájení vzdělávání ve škole, o průběhu a výsledcích vzdělávání, datum ukončení vzdělání.⁴³

Výše uvedená data jsou shromažďována ministerstvem, nebo jím zřízenou právnickou osobou pro statistické účely. Školy a šk. zařízení, které nezřizuje ministerstvo, tyto informace současně předávají krajským úřadům nebo obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

Stanoví formu a obsah dokladů o vzdělávání. Pro jednotnou úpravu dokladů o vzdělávání stanoví prováděcím právním předpisem⁴⁴ formu a obsah vysvědčení (nebo výpisů), výučních listů a diplomů o absolutoriu.⁴⁵ Tyto veřejné listiny musí být opatřeny rodným číslem žáka a státním znakem České republiky. Vzory tiskopisů vysvědčení pro každý obor jsou obsaženy v přílohách vyhlášky.

Ministerstvo vystupuje jako **odvolací orgán** v případě správního řízení vedeného krajským úřadem.

Odvolání je dle správního řádu řádný opravný prostředek, který směřuje proti každému prvostupňovému rozhodnutí správního orgánu. Je upraveno v ustanovení § 81 a násl. správního řádu.

Obsahové náležitosti odvolání:

- obecné náležitosti podání – kdo ho činí, které věci se týká, co sleduje
- označení napadeného rozhodnutí
- v jakém rozsahu je napadáno
- v čem je spatřována protiprávnost či nesprávnost rozhodnutí (odvolací důvody)

⁴³ § 28 odst. 1, 2, 3 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁴⁴ Vyhláška č. 223/2005 Sb., o některých dokladech o vzdělání

⁴⁵ § 28 odst. 7 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Lhůty a forma odvolání:

Odvolání je možno podat v písemné formě, ústně do protokolu či elektronicky ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. V případě chybějícího, neúplného nebo nesprávného poučení je lhůta do 15 dnů ode dne oznámení opravného usnesení, nejpozději do 90 dnů ode dne oznámení rozhodnutí.

Postup odvolacího orgánu:

Odvolací orgán zkoumá odvolání ze dvou hledisek, a to z hlediska

- zákonnosti rozhodnutí a předchozího řízení - zkoumá v plném rozsahu a nepřihlíží k vadám řízení, které nemohly mít vliv na zákonnost nebo správnost rozhodnutí
- správnosti napadeného rozhodnutí – zkoumá jen v rozsahu odvolacích námitek, ale vyžaduje-li to veřejný zájem, přezkoumává jej v celém rozsahu.

Rozhodnutí odvolacího orgánu:

- zruší rozhodnutí nebo jeho část a zastaví řízení
- zruší rozhodnutí nebo jeho část a věc vrátí k novému projednání správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal
- změní rozhodnutí nebo jeho část
- zamítne odvolání a potvrdí napadené rozhodnutí

Odkladný účinek odvolání:

Nastává pouze u včasně podaného a přípustného odvolání. Odkladný účinek má za následek to, že nenastává právní moc, vykonatelnost ani jiné právní účinky rozhodnutí. Výjimky odkladného účinku jsou dány v případě vyloučení odkladného účinku ze zákona či správním orgánem.

4.3 Ostatní ústřední správní úřady

Ve školském zákoně je obsaženo oprávnění pro Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti zřizovat a rušit školy a školská zařízení, která patří do jejich

působnosti a vykonávat v nich státní správu ve stejném rozsahu, jako vykonává státní správu MŠMT u škol ve své působnosti. Tyto školy mají speciálně zaměřené vzdělávání.

Ministerstvo obrany ve své kompetenci zřizuje a ruší střední a vyšší odborné vojenské školy a školská zařízení. Jejich ředitelem může být pouze voják z povolání. Osoba, která není státním občanem ČR, může být na tyto školy přijata pouze se souhlasem zřizovatele, o který si žádá ředitel školy v rámci přijímacího řízení.

Ministerstvo vnitra je oprávněno zřizovat a rušit střední a vyšší odborné policejní školy, střední a vyšší odborné školy požární ochrany a školská zařízení jim sloužící. Ředitelem těchto škol může být jen příslušník Policie ČR, resp. příslušník hasičského záchranného sboru ČR ve služebním poměru nebo zaměstnanec, jenž je státním občanem ČR.

Ministerstvo spravedlnosti může zřizovat a rušit střední školy Vězeňské služby a školy či šk. zařízení pro osoby ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.

Ministerstvo zahraničních věcí má pravomoc zřizovat a rušit základní školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu ČR. Tyto školy nejsou zapisovány do školského rejstříku.

4.4 Česká školní inspekce

„Česká školní inspekce byla zřízena v roce 1990 zákonem České národní rady č. 564/1990 Sb., § 18 odst. 1, o státní správě a samosprávě ve školství jako rozpočtová organizace, přímo řízená Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy ČR.“⁴⁶

Jejím úkolem bylo zjišťovat a hodnotit výsledky a průběh vzdělávání a personální a materiálně-technické podmínky vzdělávání. Inspekční systém se neustále vyvíjel. Novelou výše uvedeného zákona v roce 1995 došlo k rozšíření kompetencí ČŠI, kdy vedle funkce kontrolní přibyla funkce hodnotící, konkrétně hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Klíčovou změnu v inspekční činnosti přinesl školský zákon, v němž byla nově stanovena působnost, poslání a hodnotící pravidla ČŠI.

„Česká školní inspekce je správní úřad s celostátní působností, který je organizační složkou státu a účetní jednotkou.“⁴⁷ Je podřízena MŠMT a je tvořena ústředím se sídlem v Praze a

⁴⁶ PARMOVÁ, Libuše. *Strategie České školní inspekce*, 2010, s. 17

inspektoráty, které sídlí v krajských městech. V čele ČŠI stojí ústřední školní inspektor, který je jmenovaný do funkce ministrem školství.

Pracovníci ČŠI a předpoklady pro výkon funkce

Školní inspektor musí mít vysokoškolské vzdělání a nejméně 5 let pedagogické nebo pedagogicko-psychologické praxe.

Pro výkon kontrolního pracovníka musí být splněna podmínka vysokoškolského vzdělání a alespoň 5 let praxe, nebo středního vzdělání s maturitní zkouškou a nejméně 20 let praxe.

Přizvaná osoba je při své práci podřízena školnímu inspektorovi nebo kontrolnímu pracovníkovi.

Inspekční činnost

Inspekční činnost se vykonává ve všech školách a šk. zařízeních zapsaných do školského rejstříku v pravidelných intervalech (tzv. inspekční cyklus).

Inspekční činnost se provádí buď z vlastní iniciativy na základě plánu hlavních úkolů pro školní rok, nebo na základě podnětů, stížností a petic.

Při zahájení inspekce jsou pracovníci povinni předložit písemné pověření k inspekční činnosti a průkaz školního inspektora.

Samotnou inspekční činnost lze rozdělit do tří fází: příprava na inspekci, šetření na místě a dokončení inspekční činnosti.⁴⁷

Přípravou na inspekci se rozumí činnosti, které předchází samotnému výkonu inspekce. Nejprve se stanoví, kde bude inspekce probíhat, termín zahájení a její předmět. Určí se inspekční tým, který se skládá z vedoucího a ostatních členů. Vedoucí má poté povinnost vypracovat harmonogram průběhu inspekce a seznámit ředitele s termínem jejího zahájení a předpokládaného ukončení a vyžádá si podklady potřebné k inspekční činnosti. Jakmile mají

⁴⁷ § 173 odst. 1 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁴⁸ PARMOVÁ, Libuše. *Strategie České školní inspekce*, 2010, s. 25

ostatní členové týmu potřebné doklady, zahájí přípravu na samotnou inspekci, což zahrnuje zejm. analýzu, zda se školní vzdělávací program shoduje s rámcovým vzdělávacím programem.

V rámci šetření na místě jsou pracovníci povinni předložit služební průkazy a písemné pověření ředitele inspektorátu k provedení inspekce. Samotná inspekční činnost probíhá formou kontrol, hodnocení, hospitací, prohlídkou školy, rozhovorů s pedagogickými pracovníky, dotazníky či anketami. Po jejím skončení vedoucí sdělí řediteli předběžné výsledky inspekce a určí termín předání inspekčních výstupů.

Při dokončovací činnosti probíhají dokončovací práce inspekčních výstupů, projednávají se s ředitelem a vedoucí je povinen jej poučit o opravných prostředcích, kterými jsou připomínky k obsahu inspekční zprávy či námitky k protokolu. Pokud jich ředitel ve stanovené lhůtě využije, je povinnost vedoucího zajistit jejich vyřízení. Inspekční zpráva se po uplynutí lhůty zasílá školské radě a zřizovateli. Vedoucí poté uloží data z inspekční činnosti do informačního systému a dokumentaci předá k archivaci.

ČŠI vykonává zejm. činnost hodnotící a kontrolní.⁴⁹ ČŠI objektivně hodnotí u kontrolovaného subjektu podmínky, průběh a výsledky poskytovaného vzdělávání podle stanovených hodnotících kritérií, která jsou každoročně definována, postoupena ke schválení ministerstvu a poté zveřejněna. Základním kritériem hodnocení je hledisko účinnosti podpory rozvoje osobnosti dítěte a žáka a dosahování požadovaných cílů vzdělávání ze strany školy. V rámci hodnotící činnosti se zaměřuje také na vzdělávací programy, zejm. jejich naplnění a shodu s rámcovým vzdělávacím programem a jinými právními předpisy.

Výsledkem hodnotící inspekční činnosti je inspekční zpráva, v níž je uvedeno hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Tato zpráva je uchovávána po dobu 10 let na inspektorátu ČŠI podle místní příslušnosti a zveřejněna na webových stránkách ČŠI.

Kontrolní činnost je zaměřena na dodržování náležitých právních předpisů. Jedná se o určitá ustanovení školského zákona a navazujících právních předpisů, právních norem vztahujících se k bezpečnosti a ochraně zdraví ve školách, k poskytování školního stravování a k ústavní či ochranné výchově.

⁴⁹ § 174 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

ČŠI v rámci kontrolní činnosti vykonává také veřejnosprávní kontrolu, která se vztahuje na využití finančních prostředků ze státního rozpočtu. Tato působnost ČŠI vyplývá z § 11 odst. 3 a 4 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, podle něž se provádí dva druhy kontroly, a to průběžná a následná.

Při průběžné veřejnosprávní kontrole hospodaření s veřejnými prostředky ČŠI kontroluje dodržování stanovených pravidel, přizpůsobení novým podmínkám a rizikům a zápisy o uskutečněných operacích.

Následná kontrola poté vyhodnocuje, jestli jsou plněna provozní a finanční kritéria hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti, plněna přijatá opatření k odstranění předchozích nedostatků a fungování kontrolního systému.

Výstupem kontrolní činnosti je protokol o kontrole obsahující zjištění nedostatků, označení porušených právních předpisů, kontrolního orgánu, pracovníků, kontrolovaného subjektu, místo a čas kontroly a podpisy.

Kromě výše uvedeného ČŠI vykonává také tematickou inspekci, což je činnost, která se zabývá určitými problémy a tématy a vykonává se na vybraném typu škol. Výsledkem analýzy je tematická zpráva, která je následně zveřejněna. Díky ní jsou získávány informace o vzdělávání, o činnosti škol a efektivitě vzdělávací soustavy.

Podání návrhu na odvolání ředitele školy

ČŠI v rámci inspekční činnosti je oprávněna podat návrh na odvolání ředitele školy či školského zařízení⁵⁰ z důvodu zjištění „závažného porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z jeho činnosti, úkolů a pravomocí na vedoucím pracovním místě ředitele.“⁵¹

Pojem „závažné porušení“ není v zákoně nijak definován, proto vyvstává otázka, jaké intenzity musí porušení dosahovat.

Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21Cdo 3836/2007 patří ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) školského zákona k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, což znamená,

⁵⁰ § 174 odst. 13 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁵¹ Tamtéž § 166 odst. 5 písm. a)

že hypotéza není stanovena zákonem a je nutné ji dovodit výkladem. Z výše uvedeného judikátu vyplývá, že při rozhodování, zda došlo k závažnému porušení, lze přihlídnout k osobě ředitele, k dosavadnímu způsobu výkonu činnosti, k situaci, v níž k porušení došlo, k míře zavinění, ke způsobu, intenzitě a důsledkům porušení.

4.5 Krajský úřad

Krajský úřad patří mezi orgány kraje. Plní úkoly v samostatné i v přenesené působnosti. „*Krajský úřad plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou a napomáhá činnosti výborů a komisí.*“⁵² V samostatné působnosti rozhoduje pouze v zákonem stanovených případech. Co se týká přenesené působnosti, tu vykonává krajský úřad ve všech věcech, kromě těch, které jsou zákonem svěřeny zastupitelstvu či radě. Tvoří jej ředitel a zaměstnanci a člení se na odbory a oddělení.

Výkon státní správy v oblasti školství krajské úřady vykonávají v přenesené působnosti. Od roku 2000 krajské úřady převzaly agendu školských úřadů a namísto nich vznikly školské odbory jednotlivých krajů. Tím, že krajské úřady nabyly také nové kompetence, se školský systém decentralizoval.

Krajský úřad v rámci výkonu státní správy:

Jmenuje předsedy maturitních komisí pro dílčí část maturitní zkoušky, konanou ústní formou, která se vykonává před zkušební maturitní komisí jmenovanou zvlášť pro každý obor a třídu.⁵³

Krajský úřad jmenuje předsedu na návrh ředitele školy do konce února příslušného roku, v němž se koná maturitní zkouška. Další členové jsou jmenováni přímo ředitelem školy. Krajský úřad může omezit počet zkušebních komisí pro termín opravných zkoušek a náhradních zkoušek a určit žákovi v dané škole jinou komisi, než před kterou konal nebo měl konat zkoušku v řádném termínu.

Pro funkci předsedy maturitní komise musí být splněny následující předpoklady: odborná kvalifikace v oboru a nejméně 5 let přímé pedagogické činnosti. Předseda nesmí působit na

⁵² § 66 zákona č. 129 ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení).

⁵³ § 80 odst. 4 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

škole, v níž bude funkci vykonávat v pracovním vztahu a nesmí být vyučujícím žáků vykonávající zkoušku.

Předseda dohlíží nad řádným průběhem maturitní zkoušky, je odpovědný za činnost zkušební komise a oznamuje hodnocení zkoušky. V průběhu zkoušky má oprávnění žáka vyloučit z důvodu používání nedovolených pomůcek či jiného narušování zkoušky.

Rozhoduje o uznání zahraničních kvalifikací.⁵⁴ Formální uznávání kvalifikací, kterých bylo dosaženo v zahraničí, je založeno na dvou zákonem vymezených jednáních.

Uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení v případě uzavřené mezinárodní dohody o vzájemném uznávání dokladů o dosaženém vzdělávání s příslušným státem. Krajský úřad vydá osvědčení o uznání na základě žádosti absolventa zahraniční školy, k níž je připojen originál nebo úředně ověřená kopie zahraničního vysvědčení. Pokud ze zahraničního vysvědčení nevyplývá rozsah a obsah předmětů, doloží k žádosti rámcový obsah oboru vzdělávání.

Nostrifikace, resp. rozhodnutí o uznání platnosti zahraničního vysvědčení v ČR, pokud není uzavřena mezinárodní dohoda. Krajský úřad uzná zahraniční vysvědčení na základě žádosti, v jejíž příloze je připojen originál zahraničního vysvědčení či jeho úředně ověřená kopie, doklad o obsahu a rozsahu vzdělávání a doklad o tom, že zahraniční škola je uznaná státem. Nostrifikace se uděluje na základě srovnání atributů příslušného zahraničního oboru s českým. Pokud se významně odlišuje nelze nostrifikaci udělit. V případě částečného odlišení ji lze udělit po vykonání nostrifikační zkoušky.

Pokud mezinárodní smlouva nestanoví jiný způsob ověřování, vyžaduje se superlegalizace veřejných listin, tedy ověřování pravosti podpisů a otisků razítek na originálech zahraničních vysvědčení.

Zpracovává dokumenty, a to dlouhodobý záměr vzdělávání a výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji.⁵⁵

Dlouhodobý záměr vzdělávání je základní strategický dokument určující směr rozvoje v oblasti vzdělávání a je jedním z nástrojů vzdělávací soustavy na úrovni jednotlivých krajů a

⁵⁴ Uznávání vzdělání. www.msmt.cz [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uznavani-vzdelani>

⁵⁵ §§ 9, 10 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

státu. Dlouhodobý záměr na krajské úrovni zahrnuje analýzu vzdělávací soustavy v kraji, cíle a úkoly pro jednotlivé oblasti vzdělávání, strukturu vzdělávací nabídky, zejm. strukturu oborů vzdělávání, druhů, typů a kapacity škol a návrh na financování vzdělávání a školských služeb v kraji.⁵⁶

Krajský úřad jej předkládá ministerstvu k vyjádření, zastupitelstvu kraje ke schválení v části týkající se vzdělávání ve školách a školských zařízení zřizovaných krajem a jednou za 4 roky vyhodnocuje a zpracovává výše uvedeným způsobem. Krajské dlouhodobé záměry by měly navazovat na dlouhodobý záměr na úrovni ČR. Jejich cílem je zasáhnout všechny sféry školských služeb a vzdělávání v kraji.

Výroční zpráva informuje o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v určitém kraji za uplynulý školní rok. Tuto zprávu je krajský úřad povinen předložit zastupitelstvu, zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup a zaslat ministerstvu do 31. března. Obsahuje údaje za uplynulé roky včetně roku, za který je předkládána. Díky tomu lze hodnotit jednotlivé oblasti vzdělávání a zjišťovat, kde se ovlivňují.

Dle vyhlášky MŠMT výroční zpráva zahrnuje hodnocení stavu jednotlivých úrovní vzdělávací soustavy bez ohledu na zřizovatele škol, ekonomickou část a hodnocení naplňování dlouhodobého záměru v kraji, jeho cílů a opatření v uplynulém období, včetně hodnocení souladu s dlouhodobým záměrem ČR.⁵⁷

V oblasti financování krajský úřad **stanoví krajské normativy** jako výši výdajů na jednotku výkonu na kalendářní rok.⁵⁸

Jednotkou výkonu je jedno dítě, žák, student, ubytovaný, stravovaný, lůžko, třída, studijní skupina nebo oddělení. Jejich součástí jsou příplatky na speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů. Krajský úřad se řídí při stanovení normativů vyhláškou,⁵⁹ podle které si každá škola může spočítat, jaký má nárok na minimální objem finančních prostředků ze státního rozpočtu na příslušný rok.

⁵⁶ § 9 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁵⁷ § 4 vyhlášky č. 15 ze dne 27. prosince 2004, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy

⁵⁸ § 161 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁵⁹ Vyhláška č. 492 ze dne 8. prosince 2005 o krajských normativěch

Krajský úřad vychází při stanovení krajských normativů z dlouhodobého záměru vzdělávání rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v kraji, z rámcových vzdělávacích programů, z rozsahu přímé pedagogické činnosti a z naplněnosti tříd, skupin a oddělení. Proto bývá výše skutečných normativů v jednotlivých krajích různá.

Krajský úřad působí jako **nadřízený správní orgán ředitelů škol** a šk. zařízení zřízených státem, krajem nebo obcemi.⁶⁰

Ředitel školy je na základě zmocnění dle § 165 odst. 2 školského zákona správním orgánem veřejné školy a školského zařízení a plní úlohu správního orgánu, což znamená, že ve výše uvedených věcech rozhoduje ve správním řízení podle správního řádu. Odvolacím orgánem vůči rozhodnutím ředitelů škol jsou krajské úřady při rozhodování o právech a povinnostech v oblasti veřejné správy podle školského zákona.

4.6 Obecní úřad obce s rozšířenou působností

Obec lze charakterizovat dle čl. 99 Ústavy ČR jako územní samosprávný celek a dle čl. 100 Ústavy ČR jako územní společenství občanů, které má právo na samosprávu. Obec je součástí vyššího územně samosprávného celku.⁶¹

Obce se kategorizují podle výkonu státní správy:

I. obce vykonávající základní rozsah přenesené působnosti

II. obce s „pověřeným obecním úřadem“

III. obce s rozšířenou působností

Obecní úřad je jedním z orgánů obce a plní úkoly v samostatné i v přenesené působnosti. V jeho čele stojí starosta, dále se obecní úřad skládá z místostarosty, tajemníka obecního úřadu a z dalších zaměstnanců. Ve městech bývá označován jako městský úřad a ve statutárních městech jako magistrát.

„Obecní úřad obce s rozšířenou působností vedle přenesené působnosti základního rozsahu (podle § 61 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb.) a vedle přenesené působnosti pověřených

⁶⁰ § 183 odst. 5 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁶¹ PRŮCHA, Petr a Richard POMAHAČ. *Lexikon správní právo.*, 2002, s. 268

obecních úřadů (podle § 64 zákona č. 128/2000 Sb.) vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.⁶²

Od 1. ledna 2012 jsou pravomoci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při výkonu státní správy značně omezeny.

V oblasti školství v rámci své působnosti:

Zpracovává návrhy rozpisů přímých výdajů škol ze státního rozpočtu.⁶³ Tyto návrhy jsou vypracovávány školám a školským zařízením v jejich působnosti, a to podle směrnice MŠMT. Po jejich zpracování jsou předkládány krajskému úřadu, a jakmile kraj určí rozpis výše uvedených finančních prostředků, obecní úřady je již dále nemohou přerozdělovat.

Vede statistické informace ze školské dokumentace u škol, které nejsou zřízeny ministerstvem.⁶⁴ Školy mají povinnost vést dokumentaci podle povahy své činnosti. Údaje z dokumentace školy a ze školních matrik předávají ministerstvu školství v anonymizované podobě. Školy a šk. zařízení nezřízené ministerstvem tyto údaje také předávají krajským úřadům či obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ve formě statistických informací.

4.7 Ředitel školy

Ředitel školy je statutárním orgánem školské právnické osoby. „*Ředitel školské právnické osoby, ředitel příspěvkové organizace nebo vedoucí organizační složky státu nebo její součástí je ředitelem všech škol a školských zařízení, jejichž činnost daná právnická osoba nebo organizační složka státu nebo její součást vykonává.*“⁶⁵

Ředitel školy vykonává státní správu na nejnižší úrovni, tedy přímo ve škole či ve školském zařízení.

⁶² Obec. [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obec.asp>

⁶³ Čl. IV. Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č.j.: 33 377/2004-45 ze dne 25. února 2005

⁶⁴ § 28 odst. 5 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁶⁵ Tamtéž § 166 odst. 1

Jmenování a odvolání z funkce

Uchazeč na místo ředitele školy musí splňovat předpoklady stanovené zvláštním právním předpisem.

Ředitelem školy může být fyzická osoba, která splňuje stanovené předpoklady:

- plná způsobilost k právním úkonům
- odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost
- bezúhonnost
- zdravotní způsobilost
- prokázání znalosti českého jazyka
- praxi spočívající ve výkonu přímé pedagogické činnosti nebo v činnosti, pro kterou jsou potřebné znalosti stejného nebo obdobného zaměření, nebo v řídicí činnosti nebo v činnosti ve výzkumu a vývoji v délce 3, 4 nebo 5 let podle typů škol.⁶⁶

Pokud je škola zřízená ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí musí ředitel nejpozději do dvou let ode dne výkonu funkce absolvovat studium pro ředitele školy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. To neplatí, jestliže tyto znalosti získal vysokoškolským vzděláním ve studijním programu školský management nebo v programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole zaměřené na organizaci a řízení školství.

Ředitel školy je jmenován zřizovatelem školy na funkční období 6 let na základě vyhlášeného konkursního řízení. Pravidla a náležitosti konkursu stanoví Ministerstvo školství prováděcím právním předpisem.⁶⁷

Oznámení o konkursním řízení se vyhlašuje na úřední desce, či způsobem v místě obvyklým a musí obsahovat označení školy či školského zařízení, označení zřizovatele včetně adresy pro doručení přihlášek, předpoklady pro výkon funkce, náležitosti přihlášky a lhůtu pro podání. Zřizovatel nejpozději do 30 dní před konáním konkursu jmenuje předsedu a členy konkursní komise. Komise poté posoudí doručené přihlášky a pošle uchazečům pozvánku ke konkursnímu řízení. Vhodnost uchazeče se posuzuje dle zaslané přihlášky a řízeného rozhovoru, někdy také podle výsledků znalostního testu. Jednání komise je neveřejné a je

⁶⁶ § 5 odst. 1 zákon č. 563 ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

⁶⁷ Vyhláška č. 54 ze dne 26. ledna 2005 o náležitostech konkursního řízení a konkursních komisích.

usnášeníschopná, pokud je přítomno alespoň pět členů včetně předsedy. Po vyhodnocení sdělí předseda komise účastníkům výsledky. O průběhu konkursu se pořizuje zápis.

Nejpozději 4 měsíce před skončením funkčního období ředitele zřizovatel vyhlásí konkursní řízení na nového ředitele. Je povinen toto řízení vyhlásit vždy, pokud to navrhne Česká školní inspekce nebo školská rada. Pokud konkursní řízení vyhlášeno nebude, prodlužuje se funkční období o dalších 6 let.

Zřizovatel má povinnost odvolat ředitele z vedoucího místa v případě:

- „*pozbytím některého z předpokladů pro výkon činností ředitele školy nebo školského zařízení*
- *nesplnění podmínky zahájení a úspěšného ukončení studia k získání odborné kvalifikace*
- *nesplnění podmínky získání znalostí z oblasti řízení školství studiem pro ředitele škol a školských zařízení*
- *organizačních změn, jejichž důsledkem je zánik vedoucího pracovního místa ředitele*
- *závažného porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z jeho činnosti, úkolů a pravomocí na vedoucím pracovním místě ředitele, které bylo zjištěno zejména inspekční činností České školní inspekce nebo zřizovatelem*
- *návrhu České školní inspekce*“⁶⁸

Kompetence ředitele školy v oblasti státní správy

Základní působnost ředitele školy bez ohledu na zřizovatele je vymezena v § 164 odst. 1 školského zákona. Ředitel školy má rozhodovací pravomoce ve všech záležitostech, které se týkají vzdělávání. Dbá na to, aby byla zajištěna odborná a pedagogická úroveň poskytovaného vzdělávání. Vytváří předpoklady pro inspekční činnost a další vzdělávání pedagogických pracovníků. Stanoví dohled nad dětmi ve školách a zajišťuje informování o průběhu a výsledcích žáků. Tyto kompetence vykonává ředitel každé školy.

Naproti tomu kompetence uvedené v § 165 odst. 2 školského zákona je oprávněn vykonávat pouze ředitel těch škol, u kterých je zřizovatelem veřejná správa, tedy stát, kraj, obec nebo svazek obcí. Pro lepší přehlednost jsou pravomoce seřazené podle stupňů vzdělávání.

⁶⁸ § 166 odst. 4, 5 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Pravomoce v oblasti předškolního vzdělávání

Rozhoduje o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání.⁶⁹ Nejprve stanoví místo, termín a dobu podání žádosti o přijetí dětí k předškolnímu vzdělávání po dohodě se zřizovatelem. Ředitel je povinen přijmout do předškolního vzdělávání děti v roce, který předchází začátku povinné školní docházky.

Rozhoduje o ukončení předškolního vzdělávání po předchozím upozornění zákonného zástupce, pokud jsou splněny podmínky pro jeho ukončení dle § 35 odst. 1 školského zákona.

Rozhoduje o snížení nebo prominutí úplaty za vzdělávání. Toto rozhodnutí se vztahuje zejm. na děti se sociálním znevýhodněním či zdravotním postižením, ale je možné vydat toto rozhodnutí i v jiných případech.

Kompetence v rámci základního vzdělávání

Rozhoduje o přijetí žáka k základnímu vzdělávání⁷⁰ na základě zápisu, který se koná v době od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má být zahájena povinná školní docházka. Přednostně je žák přijímán do spádové školy, což je škola ve školním obvodu, v němž má žák místo trvalého pobytu.

Rozhoduje o odkladu povinné školní docházky.⁷¹ Na základě písemně podané žádosti zákonného zástupce dítěte, lze odložit povinnou školní docházku o jeden školní rok z důvodu nedosažení tělesné a duševní vyspělosti dítěte. K žádosti je nutné přiložit doporučení školského poradenského zařízení a lékaře. Ředitel žádosti vyhoví, pokud obě doporučení budou kladná.

⁶⁹ Nejčastější dotazy k předškolnímu vzdělávání a zahájení povinné školní docházky. www.msmt.cz [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/nejcastejsi-dotazy-k-predskolnimu-vzdelavani>

⁷⁰ § 46 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁷¹ *Odklady povinné školní docházky* [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/wpcontent/upload/prilohy/9883/odklady_povinne_skolni_dochazky___clanek_ke_stazeni.pdf

Rozhoduje o zařazení dítěte do přípravného stupně základní školy speciální a o zařazení dítěte do přípravné třídy základní školy⁷² na žádost zákonného zástupce a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení. Přípravné třídy základní školy jsou určeny pro sociálně znevýhodněné děti, u nichž je předpoklad srovnání jejich vývoje. Přípravný stupeň speciální základní školy je určen pro mentálně postižené děti, pro žáky s více postižením a pro děti trpící autismem, kterým umožňuje přípravu ke vzdělávání.

Povoluje a ruší individuální vzdělávací plán⁷³ žáku prvního stupně základní školy na základě písemné žádosti zákonného zástupce. Individuální vzdělávání se vykonává bez pravidelné docházky do školy, avšak žák vykonává každé pololetí zkoušku. Vydané povolení může ředitel i zrušit.

Rozhoduje o přestupu žáka z jedné základní školy na druhou.⁷⁴ Toto rozhodnutí vydává ředitel základní školy, do které se žák hlásí, na žádost zákonného zástupce. V případě kladného rozhodnutí, má povinnost o tom informovat ředitele stávající školy, ten mu zašle do 5 pracovních dnů kopie dokumentací žáka ze školní matriky.

Rozhoduje o převedení žáka do jiného vzdělávacího programu určeného pro žáky se zdravotním postižením nebo do vzdělávacího programu základní školy speciální⁷⁵ na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení a písemného souhlasu zákonného zástupce. V tomto případě se žák buď stane žákem jiné základní školy pro zdravotně postižené, nebo zůstane ve stejné škole, ovšem bude přeřazen do třídy pro žáky se zdravotním postižením.

Povoluje pokračování v základním vzdělávání.⁷⁶ Na základě žádosti žáka, který nezískal základní vzdělání po splnění povinné školní docházky, může ředitel povolit pokračování v základním vzdělávání nejdéle do konce školního roku, ve kterém žák dosáhne 18 let věku, nebo takovou žádost zamítne.

⁷² §§ 47 a 48a zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁷³ Tamtéž § 41

⁷⁴ Přestup žáka základní školy a správné uvážení. *Via iuris* [online]. 2007 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg>

⁷⁵ § 49 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁷⁶ § 55 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Rozhoduje o uložení výchovných opatření, konkrétně o podmíněném vyloučení a vyloučení žáka ze školy či školského zařízení.⁷⁷ Ředitel školy rozhodne o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení z důvodu „závažného zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem.“⁷⁸

Pojem závažné zavinění je definován v § 31 odst. 3 školského zákona, podle kterého se jedná o zvláště hrubé slovní a fyzické útoky vedené proti pracovníkům školy či školskému zařízení.

Ředitel je povinen o vyloučení rozhodnout do 2 měsíců ode dne, kdy se o provinění dozvěděl a nejpozději do 1 roku ode dne, kdy se jej žák dopustil. Žák přestává být žákem školy následující den po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí, pokud není stanoveno jinak.

Rozhodování ředitele v rámci střední školy a konzervatoře

Rozhoduje o přijetí uchazeče ke vzdělávání na střední škole po splnění povinné školní docházky a podmínek pro přijetí.⁷⁹

Rozhoduje o přijetí ke studiu na konzervatoři,⁸⁰ pokud uchazeč splní povinnou školní docházku nebo ukončí pátý ročník základní školy a splní podmínky pro přijetí. Přijímací řízení se koná formou talentové zkoušky. O přijetí či nepřijetí musí ředitel informovat uchazeče nejpozději do 10. února příslušného roku.

Rozhoduje o převedení žáka⁸¹ do odpovídajícího ročníku základní školy na žádost zákonného zástupce, či po dohodě s ním a se souhlasem ředitele základní školy. Jedná se o žáky, kteří studují na střední škole, konkrétně žáky nižších ročníků 8-letých či 6-letých gymnázií a konzervatoří.

⁷⁷ Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách. www.msmt.cz [online]. 2014 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/33233_1_1

⁷⁸ §31 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁷⁹ Přijímání na střední školy a konzervatoře. www.msmt.cz [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/stredni-vzdelavani/prijimani-na-stredni-skoly-a-konzervatore>

⁸⁰ § 88 odst. 1 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁸¹ Tamtéž § 39 odst. 2

Povoluje přestup na jinou střední školu⁸² na základě žádosti v průběhu středního vzdělávání. Pokud dochází také ke změně oboru vzdělávání, může přestupující student vykonat rozdílovou zkoušku. O přestupu je oprávněn rozhodnout ředitel školy, do které se student hlásí, a ten je povinen tuto skutečnost oznámit řediteli stávající školy, jenž má povinnost do 5 dnů předat údaje ze školní matriky novému řediteli. Ředitel může tuto žádost i zamítnout.

Rozhoduje o změně oboru vzdělávání⁸³ na základě žádosti, nebo takovou žádost může zamítnout. V případě povolení změny může stanovit vykonání rozdílové zkoušky.

Rozhoduje o přerušení vzdělávání až na 2 roky na základě žádosti. Podmínkou je splnění základního vzdělání žadatele.⁸⁴ V průběhu přerušení žadatel není žákem školy a po jeho skončení pokračuje v ročníku, ve kterém vzdělávání přerušil, popř. i ve vyšším, pokud prokáže požadované znalosti. Takovou žádost může ředitel zamítnout. Ředitel musí přerušit vzdělávání z důvodu těhotenství studentky, pokud vzdělávání ohrožuje těhotenství nebo je vykonáváno praktické vyučování pro práce těhotným ženám zakázaným.

Rozhoduje o opakování ročníku.⁸⁵ Pokud žák požádá ředitele školy o opakování ročníku, je oprávněn takové žádosti vyhovět, či ji zamítnout. Rozhoduje na základě důvodů uvedených v žádosti a podle studijních výsledků. Opakování ročníku lze povolit žákovi, který splnil základní vzdělávání, ale na konci druhého pololetí neprospěl či nemohl být klasifikován.

Rozhoduje o povolení individuálního vzdělávacího plánu.⁸⁶ Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami⁸⁷ nebo žákům nadaným, může ředitel základní školy povolit či zamítnout žádost o povolení individuálního vzdělávacího plánu. Povolení se vydává na základě žádosti, kterou doplňuje doporučení školského poradenského zařízení. Na středním a

⁸² Přestup na jinou střední školu a změna oboru. *Info.edu.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://info.edu.cz/cs/node/2673>

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ § 66 odst. 5 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁸⁵ Opakování ročníku ve střední škole. *Školský portál Karlovarského kraje* [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Stranky/Opakov%C3%A1n%C3%AD-ro%C4%8Dn%C3%ADku.aspx>

⁸⁶ § 18 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁸⁷ Žák se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním či sociálním znevýhodněním

vyšším odborném vzdělávání je možné povolit individuální vzdělávací plán i z jiných vážných důvodů.

Rozhoduje o přeřazení mimořádně nadaného žáka.⁸⁸ Ředitel školy může na základě žádosti přeřadit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku. Přeřazení nezletilého žáka je možné pouze na žádost zákonného zástupce. Podmínkou pro přeřazení je, že žák vykoná zkoušky i z učiva, kterého se nebude účastnit.

Ředitel školy dále odpovídá za vytvoření podmínek pro činnost rady školy, školní inspekce a přijetí následných opatření, za zajištění dohledu nad žáky ve škole, za úroveň vzdělávání a rozhoduje všechny záležitosti, které se týkají poskytovaného vzdělávání a školských služeb.

Ředitel školy zakládá jako svůj poradní orgán pedagogickou radu, kterou představují všichni pedagogičtí pracovníci. Jejím úkolem je zejména projednat s ředitelem všechny důležité pedagogické dokumenty a opatření, které se týkají vzdělávací činnosti školy.

*„Novelou, provedené zákonem č. 49/2009 Sb., došlo k významné změně ve výčtu těch rozhodnutí ředitele veřejné školy a školského zařízení, jimiž ředitel školy rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy. Podstatou změny je to, že se výrazně snížil počet těchto rozhodnutí, a to zejména v těch případech, kdy ředitel vyhovuje žádosti účastníka vzdělávání v určité věci.“*⁸⁹ V těchto případech také rozhoduje ředitel, ale tato rozhodnutí už nespádají do zvláštního režimu § 165 odst. 2 školského zákona a nemusí splňovat formální náležitosti dle správního řádu. Takové případy, na které se nevztahuje správní řád, uvádí § 183 odst. 1 školského zákona

Jak vyplývá z výše uvedeného, ředitel při své činnosti vykonává veřejnou správu, což znamená, že při svém rozhodování využívá správní řád. Proto je namístě zjednodušeně popsat správní řízení.

⁸⁸ § 17 odst. 3 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁸⁹ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem*, 2013, s. 260.

Průběh správního řízení ve školství

Správní řízení lze charakterizovat jako „*postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.*“⁹⁰

Zahájení řízení

Řízení může být zahájeno na žádost účastníka nebo z moci úřední.

Řízení na základě žádosti je zahájeno dnem, kdy návrh dojde věcně a místně příslušnému orgánu. Jedná se o projev dispoziční zásady.

Z podání musí být zřejmé, kdo jej činí, čeho se týká, čeho se domáhá, vůči komu směřuje, co navrhuje, musí být podepsáno a datováno. Dále musí být uvedeno jméno, příjmení, adresa, na kterou je možno doručovat. K podání musí být připojeny listiny, kterých se podavatel dovolává. Pokud žádost obsahuje vady, správní orgán vyzve podavatele, aby ve stanovené lhůtě tyto vady odstranil.

Řízení zahájené z moci úřední je zahájeno dnem doručení oznámení o zahájení řízení účastníkovi.

V oblasti školství se na návrh zahajuje řízení o přijetí k základnímu vzdělávání, o odkladu povinné školní docházky, o povolení individuálního vzdělávání nebo o přestupu žáka do jiné základní školy. Z moci úřední je např. zahájeno řízení o podmíněčném vyloučení.

Účastníci řízení

Účastníci řízení jsou žadatel a další dotčené osoby, na které se rozhodnutí správního orgánu vztahuje. Pokud je řízení zahájeno z moci úřední, jsou účastníci ti, jímž rozhodnutí zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti.⁹¹ V rámci rozhodování ve školství jsou účastníky děti, žáci a studenti.

⁹⁰ § 9 zákona č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád

⁹¹ § 27 odst. 1 zákona č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád

Rozhodnutí

Správní orgán rozhoduje ve správním řízení rozhodnutím ve lhůtách stanovených zákonem. Rozhodnutí se vyhotovuje v písemné formě. Obsahuje výrok, odůvodnění a poučení o možnosti podat opravný prostředek. Účastníkům se oznamuje doručením. Výjimkou z písemné formy je rozhodnutí o přijetí k základnímu vzdělávání, které se pouze oznamuje uveřejněním seznamu uchazečů.⁹²

Účastník je oprávněn podat proti rozhodnutí odvolání, pouze co do výrokové části, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Odvolání musí splňovat zákonem stanovené náležitosti. Pokud je odvolání podáno včas, má odkladný účinek, což znamená, že nenastává právní moc, vykonatelnost a ani jiné účinky rozhodnutí. O odvolání rozhoduje orgán vyššího stupně nebo správní orgán, který rozhodnutí vydal (tzv. autoremedura).

SHRNUTÍ

Věnovali jsme konkrétním orgánům státní správy v oblasti školství a zaměřili jsme se na jejich jednotlivé kompetence. Státní správu ve školství vykonávají v ČR Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ostatní ministerstva, která mají oprávnění zřizovat školy a školská zařízení (ministerstvo vnitra, obrany, spravedlnosti a zahraničních věcí), Česká školní inspekce, územní samosprávné celky v přenesené působnosti (krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností) a ředitelé „veřejných“ škol a šk. zařízení.

⁹² § 183 odst. 2 zákona č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

5. Orgány státní správy na úseku školství na Slovensku

Tato kapitola bude popisovat jednotlivé instituty výkonu státní správy na úseku slovenského školství. Budou vymezeny jednotlivé orgány státní správy a detailně popsány jejich kompetence.

5.1 Vymezení jednotlivých orgánů

Státní správu na úseku škol a školských zařízení vykonávají

- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
- jiné ústřední orgány státní správy
- Štátna školská inšpekcia
- okresní úřad v sídle kraje
- samosprávný kraj
- obce
- ředitel školy

5.2 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Ministerstvo je „ústředním orgánem státní správy pro mateřské školy, základní školy, střední školy a vysoké školy, školská zařízení, celoživotní vzdělávání, vědu a techniku, pro státní péči o mládež a sport.“⁹³ Sídlí v Bratislavě a svoji činnost vykonává na základě zákona č. 575/2001 Z.z., o organizacii činnosti vlády a organizacii ústrednej štatnej spravy.

⁹³ § 17 zákona č. 575 ze dne 12. prosince 2001 o organizacii činnosti vlády a organizacii ústrednej štatnej spravy

V rámci své působnosti Ministerstvo:

Řídí výkon státní správy v oblasti školství vydáváním právních norem (zákony, směrnice, pokyny) a kontrolou jejich užívání.⁹⁴

Zpracovává koncepci rozvoje výchovy a vzdělávání, která obsahuje hlavní cíle, principy vzdělávání a navrhované změny v této oblasti.⁹⁵

Pro pedagogické a ostatní pracovníky školy **vydává pracovní pořádek**, jako vzor pro zřizovatele a školy k vypracování pracovního pořádku škol a šk. zařízení. Ministerstvo je zodpovědné za správu a provozování centrálního registru, což je neveřejný seznam, který obsahuje osobní údaje o účastnících vzdělávacího procesu vč. údajů jejich zákonných zástupců.

Ministerstvo je v rámci státní správy zodpovědné za **správu Sítě škol a školských zařízení**⁹⁶ Slovenské republiky (dále jen „sít' škol“), což je rejstřík škol a šk. zařízení, které mají pravomoc vykonávat výchovu a vzdělávání. Ministerstvo zařadí školu či šk. zařízení do sítě škol na základě žádosti podané zřizovatelem do 31. března, o které má ministerstvo povinnost rozhodnout do 60 dnů od jejího doručení.

V rámci zřizovatelských kompetencí ministerstvo **zřizuje a ruší rozpočtové a příspěvkové organizace**,⁹⁷ zejm. ústavy, organizace odborného a metodického řízení škol, metodicko-pedagogická centra a školní výpočetní střediska. Jedná se o instituce, jejichž statutární orgány jmenuje a odvolává ministr školství. Jako nadřízený orgán vydává pověření pro okresní úřad v sídle kraje ke zřízení školy či šk. zařízení.

Ministerstvo zabezpečuje financování školství tím, že **zajišťuje finanční prostředky** ze státního rozpočtu na kapitálové výdaje a provoz škol.⁹⁸ V rámci této činnosti tyto prostředky rozepisuje pro zřizovatele či školy zřízené okresním úřadem v sídle kraje. V oblasti

⁹⁴ § 14 odst. 1 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁹⁵ Tamtéž § 14 odst. 6 písm. d)

⁹⁶ Sieť škôl a školských zariadení. www.minedu.sk [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <https://www.minedu.sk>

⁹⁷ DRAVECKÝ, Ján. *Školská politika, školský systém a legislatíva: Študijné texty* [online], s.20 Katolícka univerzita v Ružomberku - Pedagogická fakulta Inštitút Juraja Páleša v Levoči [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: http://www.jan.dravecky.org/data/skolska_politika_system_legislativa.pdf

⁹⁸ § 14 odst. 3 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

održování právních předpisů a hospodaření s finančními prostředky ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu Evropské unie vykonává následnou finanční kontrolu, při které se zaměřuje na dodržení efektivnosti a vhodnosti jejich využití.

Stanovuje podmínky personálního obsazování funkcí ve školství, pravidla pro akreditace vzdělávacích projektů a pro organizace dalšího vzdělávání pracovníků, vyřizuje petice a stížnosti a funguje jako řídicí subjekt pro soutěže a olympiády.

Stanoví podrobnosti o druzích a náležitostech dokladů o vzdělávání (vysvědčení, absolventský diplom, výuční list, osvědčení), o postupech orgánů při řízení a přípravě mládeže na povolání, o způsobu vzdělávání občanů ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.

Pověřuje okresní úřady v sídle kraje zřízením školy nebo školského zařízení.⁹⁹ Okresní úřad v sídle kraje je oprávněn zřizovat a rušit školy a šk. zařízení stanovené zákonem a na základě Sítě škol a šk. zařízení.

Ministr školství je oprávněn **podat návrh na odvolání ředitele školy** a šk. zařízení z důvodu zjištění závažných nedostatků.¹⁰⁰

Vykonává působnost nadřízeného orgánu ve věcech, v nichž v prvním stupni rozhodoval okresní úřad v sídle kraje.¹⁰¹

5.3 Štátna školská inšpekcia

Štátna školská inšpekcia byla zřízena zákonem 1. ledna 2000. Je to nezávislý, rozpočtový orgán, který má sídlo v Bratislavě. V jeho čele stojí hlavní školní inspektor jmenovaný ministrem školství na funkční období 5 let. Organizačně se Štátna školská inšpekcia člení na kancelář hlavního školního inspektora, úsek inspekční činnosti, osobní úřad, ekonomický odbor a 8 školních inspekčních center.

⁹⁹ § 14 odst. 6 písm. h) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁰⁰ Tamtéž § 14 odst. 6 písm. l)

¹⁰¹ Tamtéž § 14 odst. 4

Při výkonu své činnosti se řídí obecně závaznými právními předpisy a zejm. zákonem č. 596/2003 Z.z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, který v § 12 a násl. stanovuje pravomoce, obsah a rozsah její činnosti.

Výkon inspekční činnosti je zajišťován pomocí školních inspektorů, kteří se prokazují průkazem zaměstnance a příslušným pověřením. V souladu se zákonem může být školním inspektorem ten, kdo má vysokoškolské vzdělání, nejméně 8 let pedagogické praxe, absolvoval I. kvalifikační zkoušku (nebo její náhradu) a působil nejméně 3 roky v řídicí funkci ve školství/ve funkci metodika či šk. inspektora/ absolvoval II. kvalifikační zkoušku.¹⁰²

Inspekční činnost se provádí na základě plánů pro příslušný školní rok, který schvaluje hlavní školní inspektor, nebo na základě podnětů.

Jako orgán státní správy ve školství vykonává funkci **státní kontroly** úrovně výchovy a vzdělávání, pedagogického řízení, materiálně-technických podmínek.

V rámci inspekční činnosti vykonává zejm. funkci kontrolní, kdy **vykonává kontrolu** souladu školního a státního vzdělávacího programu; shody výchovného programu s cíly a principy výchovy a vzdělávání; u individuálního vzdělávání kontroluje kvalitu výchovy a vzdělávání; monitoruje a hodnotí kvalitu výchovy a vzdělávání.¹⁰³

Dále kontroluje dodržování právních předpisů vztahující se k poskytování výchovy a vzdělávání, průběh a výsledky výchovy a vzdělávání, materiálně-technické a prostorové podmínky. Kontroluje také kvalifikační předpoklady pro funkci ředitele školy a zajišťování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Inspekce může být informativní, komplexní, tematická nebo následná. Informativní inspekce odhaluje informace a poznatky sloužící pro další inspekční činnost. Posláním komplexních inspekcí je zjišťovat souhrnný stav kvality výchovy a vzdělávání ve školách, jeho procesu, podmínek a pedagogického řízení. Tematické inspekce se provádí o vybraných pedagogických tématech a poskytují zpětné informace o efektivitě práce ve školství. Následné inspekce jsou zaměřeny na odstraňování vad, které byly zjištěny předcházející inspekční činností.

¹⁰² Štátna školská inšpekcia. www.ssiba.sk [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <https://www.ssiba.sk/Default.aspx?text=g&id=8&lang=sk>

¹⁰³ § 13 odst. 13 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Výstupem z inspekční činnosti je zpráva o výsledcích školní inspekce, která obsahuje označení školních inspektorů a kontrolovaného subjektu, místo, čas a předmět inspekce, popis zjištěných skutečností a jejich hodnocení, označení dokladů, o které se zjištění opírá a přijatá opatření. Při odstraňování zjištěných nedostatků poskytuje inspekce subjektům poradenskou pomoc.

5.4 Okresní úřad v sídle kraje

Okresní úřad v sídle kraje, v jehož čele stojí přednosta, lze charakterizovat jako místní orgán státní správy, který vykonává státní správu prováděnou okresními úřady v jeho územním obvodu.

V rámci výkonu státní správy patří mezi jeho pravomoc **zřizovat** a rušit základní a střední školy, pokud to vyžadují specifické důvody; mateřské, základní a střední školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami; školy, v nichž se vyučuje v cizím jazyce; praktické školy a odborná učiliště, internáty, speciálně výchovná zařízení a speciálně-pedagogická či pedagogicko-psychologická poradenská centra.¹⁰⁴

Jako orgán státní správy **metodicky řídí školské úřady** ve své územní působnosti dle sídla školského úřadu.¹⁰⁵

Vyjadřuje se k zařazení školy do sítě škol ve své územní působnosti.¹⁰⁶ Jedná se o mateřské, základní a střední odborné školy, gymnázia, konzervatoře, školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, základní umělecké a jazykové školy. Pokud není okresní úřad v sídle kraje zřizovatelem těchto škol, vyjadřuje se k zařazení školy do sítě podle potřeb na trhu práce.

Potvrzuje, že obec působí jako školský úřad.¹⁰⁷ Školským úřadem je „*obec, která je zřizovatelem škol s celkovým počtem nejméně 1000 žáků* Školský úřad vzniká od 1. ledna kalendářního roku. Datum rozhodující pro stanovení počtu žáků je 15. září předchozího

¹⁰⁴ § 10 odst. 1 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁰⁵ Tamtéž § 10 odst. 12

¹⁰⁶ Tamtéž § 10 odst. 14

¹⁰⁷ Čl. 1 Smernice č. 41/2013 2013, ktorou sa určuje postup obvodného úradu v sídle kraja pri potvrdzovaní obce ako školského úradu a pri posudzovaní odborného zabezpečenia činnosti obce a samosprávneho kraja ako školských úradov

kalendářního roku. Za školský úřad se považují i obce, pro které na základě dohody podle zvláštního předpisu odborně zabezpečuje úkoly a činnosti v oblasti školství, mládeže a tělesné kultury společný obecní úřad, přičemž celkový počet žáků škol v těchto obcích je nejméně 1000.“¹⁰⁸ Pokud obec jako školský úřad nepotvrdí, sám vykonává činnost obce jako školského úřadu.

Okresní úřady v sídle kraje na základě žádosti rozhodují o vydání potvrzení **o uznání rovnocennosti dokladů o vzdělání** vydaných zahraniční základní či střední školou.¹⁰⁹ Pokud je se státem zahraniční školy uzavřena smlouva o vzájemném uznávání dokladů o vzdělávání, může absolvent této školy požádat o vydání potvrzení tohoto dokladu. Toto potvrzení vydává okresní úřad v sídle kraje, který je příslušný podle místa pobytu absolventa, ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení žádosti. Kromě toho, může okresní úřad **rozhodnout o nostrifikaci** dokladu o ukončeném vzdělání na zahraniční škole, a to na žádost absolventa, ke které jsou připojeny stanovené přílohy.

V rámci ukončení vzdělávání okresní úřad podle své územní působnosti **jmenuje předsedu zkušební komise** maturitních, závěrečných, absolventských a státních jazykových zkoušek.¹¹⁰

V **oblasti financování** škol kontroluje používání finančních prostředků u škol ve své působnosti a dále plní úkoly podle zvláštního právního předpisu.¹¹¹

Ve druhém stupni vykonává státní správu ve věcech, v nichž v prvním stupni rozhodl ředitel školy jím zřízené, ředitel základní školy zřízené obcí, která není školským úřadem, nebo ve věcech rozhodnutí obce v prvním stupni ohledně zanedbání povinné školní docházky a ohrožení výchovy a vzdělávání nezletilého žáka.¹¹²

Finančně a organizačně se podílí na zabezpečování jazykových kurzů dětí cizinců s povoleným pobytem na území SR, okresních a krajských kol školních soutěží, spoluprací se zřizovateli, právníckými osobami a občanskými sdruženími, které zabezpečují sport a tělesnou kulturu.

¹⁰⁸ § 7 odst. 1, 2 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁰⁹ Uznávanie dokladov o vzdelaní. www.minv.sk [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.minv.sk/?uznavanie_dokladov_osza

¹¹⁰ § 10 odst. 10 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹¹¹ Zákon č. 597 ze dne 6. listopadu 2003 o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení

¹¹² § 10 odst. 6 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Poskytuje informace a poradenství v oblasti výchovy a vzdělávání, **kontroluje** dodržování právních předpisů v oblasti školství ve své působnosti, **zpracovává** podklady pro statistické zpracování údajů o výchově a vzdělávání.

5.5 Samosprávný kraj

Samosprávný kraj, jako vyšší územně samosprávný celek, vykonává státní správu ve školství v přenesené působnosti. Je nejvyšší územní samosprávnou jednotkou na Slovensku.

V rámci výkonu státní správy na úrovni školství je oprávněn **zřizovat a rušit** střední školy¹¹³ a vykonávat správu těchto škol.

Zřizovatelskou kompetencí se rozumí „*finanční, personální, materiálně-technické a prostorové zabezpečení výchovně vzdělávacího procesu, provozu a řešení havarijních situací těchto škol.*“¹¹⁴

V rámci své působnosti je povinen **poskytovat podmínky** pro výchovu a vzdělávání na plnění povinné školní docházky na středních školách, pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, s mimořádným nadáním a talentem.¹¹⁵

U jím zřízených škol samosprávný kraj vykonává **funkci kontrolní** ohledně dodržování právních předpisů v oblasti školství a kvality jídel ve školních jídelnách. Plní také **funkci poradní** pro školy, školská zařízení a pro ředitele těchto škol. **Projednává** školní vzdělávací program a výchovný program, **vydává** organizační pokyny pro ředitele a **spolupracuje** s ostatními subjekty v rámci výkonu správy ve školství.

V druhém stupni vykonává samosprávný kraj státní správu v těch věcech, v nichž rozhodoval v prvním stupni ředitel školy jím zřízené.¹¹⁶

¹¹³ Aké sú právomoci samosprávnych krajov? www.najpravo.sk [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.najpravo.sk/clanky/ake-su-pravomoci-samospravnych-krajov.html?print=1>

¹¹⁴ 9 odst. 14 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹¹⁵ Tamtéž § 9 odst. 4

¹¹⁶ Školy VÚC. www.isamosprava.sk [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.isamosprava.sk/clanok--60/Skoly_VUC.html

5.6 Obec

Obec je základní územní samosprávný a správní celek, v jejímž čele stojí starosta, v případě města primátor. Vykonává samosprávu a v přenesené působnosti je vykonavatelem státní správy

V přenesené působnosti vykonávají obce státní správu tím, že **zřizují a ruší základní školy**.¹¹⁷ Před zřízením školy je povinností zřizovatele ji nejprve zařadit do sítě škol a školských zařízení Slovenské republiky. Obec stanoví obecně závazným nařízením školní obvod, který tvoří obec nebo jeho část. V případě, že je obec zřizovatelem více základních škol, určí školní obvody pro jednotlivé školy. Povinná školní docházka je vykonávána ve školním obvodě podle místa trvalého bydliště, lze ji však vykonat i mimo určený školní obvod se souhlasem ředitele školy, do které se žák hlásí. Pokud obec nezřídí žádnou základní školu, může se dohodnout s okolními obcemi na společném školském obvodu. V tomto případě je však povinna uhradit cestovní náklady na dopravu žáka v ceně hromadné dopravy. Škola nebo školské zařízení se ruší po jeho vyřazení ze sítě škol.

Obce **vykonávají státní správu v prvním stupni** ve věcech zanedbání povinné školní docházky a ohrožení výchovy a vzdělávání nezletilého žáka. **Ve druhém stupni** vykonává obec jako školský úřad státní správu ve věcech, v nichž rozhodoval v prvním stupni ředitel základní školy, jíž je obec zřizovatelem.¹¹⁸

V oblasti financování obce **poskytují finanční prostředky** získané ministerstvem pro školy jimi zřízených a vykonávají následnou kontrolu jejich využití.¹¹⁹

Obec dále **zabezpečuje podmínky pro stravování** dětí a žáků ve všech školách a školských zařízeních, které jsou jí zřízené, a to formou zřízení zařízení školního stravování.¹²⁰

Obec **vede evidenci dětí a žáků**, kteří plní povinnou školní docházku a mají v obci trvalý pobyt a eviduje, v jakých školách ji plní.¹²¹

¹¹⁷ Školy. www.isamosprava.sk [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.isamosprava.sk/clanok-0-24/2400_Skoly.html

¹¹⁸ Školy. www.isamosprava.sk [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.isamosprava.sk/subory/Kompetencie_obce.pdf

¹¹⁹ DRAVECKÝ, Ján. *Školská politika, školský systém a legislatíva: Študijné texty* [online], s. 10 Katolícka univerzita v Ružomberku - Pedagogická fakulta Inštitút Juraja Páleša v Levoči [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: http://www.jan.dravecky.org/data/skolska_politika_system_legislativa.pdf

¹²⁰ § 6 odst. 15 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

U škol a školských zařízení, u nichž je obec zřizovatelem, **kontroluje** dodržování právních předpisů, kvalitu jídel ve školních jídelnách, **vydává** organizační pokyny pro ředitele, **poskytuje** odbornou a poradenskou činnost a právní poradenství pro ředitele, **vede** personální agendu ředitelů, může vykonávat administrativně-technické a pracovněprávní práce školy a spolupracuje s jinými subjekty v rámci školních aktivit.

5.7 Ředitel školy

Ředitele školy jmenuje na základě návrhu rady školy zřizovatel, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne předložení návrhu. Návrh na uchazeče se předkládá na základě výsledků výběrového řízení. Ředitel je jmenován na 5-leté funkční období. Pokud rada školy nenavrhne uchazeče na tuto funkci, nebo není rada školy zřízena, jmenuje zřizovatel ředitelem toho kandidáta, který se zúčastnil dvou po sobě jdoucích výběrových řízení a splnil podmínky stanovené zvláštním právním předpisem¹²².

Uchazeč na funkci ředitele musí splnit kvalifikační předpoklady pro výkon pedagogické činnosti, vykonat první atestaci, nejméně 5 let vykonávat pedagogickou činnost a nejpozději do 3 let od jmenování ukončit funkční vzdělávání, které je zaměřené na získání profesních kompetencí pro řídicí činnost.

Alespoň tři týdny před jeho zahájením, je výběrové řízení vyhlášeno v tisku či jiným způsobem s využitím prostředků masové komunikace. Ve vyhlášce je stanovena povinnost uvést název zaměstnavatele vč. sídla, název funkce, kvalifikační a jiné předpoklady a kritéria, požadované doklady a návrh koncepce rozvoje školy či šk. zařízení.

Ředitel může být ze své funkce odvolán zřizovatelem z důvodu odsouzení za úmyslný trestný čin, porušení povinností či omezení, závažného porušení obecně závazných právních předpisů, při zrušení školy či šk. zařízení. Dále může být odvolán na návrh hlavního školního inspektora, rady školy, nebo ministra školství při zjištění závažných nedostatků, anebo pokud ve stanovené lhůtě neukončí funkční vzdělávání.¹²³

¹²¹ Tamtéž § 6 odst. 19 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹²² Zákon č. 317 ze dne 24. června 2009 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹²³ Zaměřené na získání profesních kompetencí pro řídicí činnosti

Při výkonu své funkce je odpovědný za dodržování státních a školních vzdělávacích programů, ročního plánu dalších vzdělávání pedagogických pracovníků, obecně závazných právních předpisů, hodnocení pedagogických a odborných pracovníků, financování a hospodaření s majetkem školy.¹²⁴

Výčet kompetencí ředitele v různých typech škol je zakotven v § 5 zákona č. 596/2003 Z.z. a pro větší přehlednost jsou seřazeny dle typu škol.

Kompetence v oblasti předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání se plní v předškolních zařízeních, tedy v mateřských školách a speciálních mateřských školách, které jsou určeny pro děti od 2 do 6 let věku.

Ředitel školy **rozhoduje o přijetí dítěte** do mateřské školy.¹²⁵ Děti se přijímají na základě žádosti podané zákonným zástupcem, k níž musí být doloženo posouzení zdravotního stavu dítěte. Žádost se podává v termínu, který stanoví ředitel mateřské školy.

V rozhodnutí o přijetí dítěte do mateřské školy má ředitel možnost **zařadit dítě na adaptační nebo diagnostický pobyt** v délce max. 3 měsíců.¹²⁶ U dětí se speciálně vzdělávacími potřebami může diagnostický pobyt přesáhnout délku tří měsíců, ale nesmí být delší než 1 rok. Přijetí dítěte na období adaptačního pobytu znamená, že dítě navštěvuje mateřskou školu na maximálně 4 hodiny denně. Diagnostický pobyt znamená, že zdravotně znevýhodněné děti mohou být přijaty do běžné třídy, nebo z rozhodnutí ředitele školy zařazeny do speciální třídy mateřské školy.

Rozhoduje o **přerušení docházky dítěte a o předčasném ukončení předškolního vzdělávání**¹²⁷ na základě písemné žádosti zákonného zástupce dítěte.

Ředitel mateřské školy **rozhoduje o určení příspěvku** na částečnou úhradu nákladů spojených s předškolním vzděláváním.¹²⁸ Úplata se poskytuje v mateřských školách kromě

¹²⁴ §5 odst. 2 zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹²⁵ Tamtéž § 14 písm. a)

¹²⁶ Materské školy. www.slovensko.sk [online]. 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_materske-skoly

¹²⁷ § 14 písm. c), d) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹²⁸ Materské školy. www.slovensko.sk [online]. 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_materske-skoly

mateřských škol při zdravotnických zařízeních. Příspěvek se nehradí za dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, pokud zákonný zástupce dítěte pobírá dávky hmotné nouze a pokud je dítě umístěné v zařízení na základě rozhodnutí soudu. Maximální výše se určuje dle částky životního minima na dítě a výši stanoví ředitel, u mateřské školy zřízené obcí zřizovatel.

Kompetence v oblasti základního vzdělávání

Základní vzdělávání začíná od 6 let věku žáka. Vykonává se na devítileté základní škole, kde začíná dítě plnit povinnou školní docházku, která trvá 10 let.

Ředitel školy **rozhoduje o přijetí žáka do školy.**¹²⁹ Na základní školu je dítě přijímáno na základě zápisu, který se koná od 15. ledna do 15. února před zahájením povinné školní docházky. Přednostně je žák přijímán do školy ve školském obvodu, kde má trvalý pobyt. O přijetí rozhoduje ředitel školy do 31. května.

Pokud dítě po dovršení šesti let nedosáhne školské způsobilosti, ředitel základní školy rozhodne na základě žádosti zákonného zástupce a doporučení lékaře **o odkladu začátku povinné školní docházky**¹³⁰ o jeden rok či o zařazení **dítěte do nultého ročníku**¹³¹ základní školy. Výše uvedená rozhodnutí může ředitel učinit také se souhlasem zákonného zástupce na návrh mateřské školy a na doporučení zařízení výchovného poradenství a prevence. Pokud se u dítěte po půl roce prvního ročníku zjistí, že nedosáhlo školské způsobilosti, může ředitel rozhodnout za výše uvedených podmínek o **dodatečném odkladu**¹³² plnění povinné školní docházky nebo o zařazení dítěte do nultého ročníku.

Na základě žádosti zákonného zástupce a po vyjádření zařízení výchovného poradenství může ředitel školy rozhodnout **o osvobození žáka**¹³³ se speciálními vzdělávacími potřebami od povinnosti docházet do školy, pokud se změní charakter jeho potřeb či jeho zařazení

¹²⁹ § 3 písm. a) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹³⁰ Povinná školská dochádzka a jej plnenie. [www.slovensko.sk](https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_povinna-skolska-dochadzka) [online]. 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_povinna-skolska-dochadzka

¹³¹ Slouží pro děti, které k 1. září nedosáhly 6 let věku, nemají školskou způsobilost, pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí a lze předpokládat, že nezvládnou vzdělávací program 1. ročníku základní školy

¹³² Povinná školská dochádzka a jej plnenie. [www.slovensko.sk](https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_povinna-skolska-dochadzka) [online]. 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_povinna-skolska-dochadzka

¹³³ § 3 písm. d) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

neodpovídá rázu jeho potřeb. Ředitel může ze zdravotních či jiných závažných důvodů rozhodnout o (částečném) **osvobození od vyučování**¹³⁴ v jednotlivých předmětech na celý školní rok, a to na základě žádosti zákonného zástupce a doporučení lékaře.

Na základě žádosti zákonného zástupce či zletilého žáka může ředitel školy **povolit individuální vzdělávání**¹³⁵ z důvodu nepříznivého zdravotního stavu, který mu neumožňuje účast na výuce, žákovi 1. stupně základní školy, nebo z důvodu vzetí do vazby či do výkonu trestu odnětí svobody. U všech výše uvedených podmínek platí, že se nelze se účastnit výuky ve škole nejméně 2 měsíce. Ředitel školy rozhoduje také o zrušení individuálního vzdělávání na žádost zákonného zástupce či zletilého žáka nebo hlavního školního inspektora, pokud nesplní podmínky individuálního vzdělávání nebo neprospěl. O tom rozhodne do 30 dnů od zahájení řízení a zařadí žáka do příslušného ročníku základní školy.

Dále může ředitel základní školy **rozhodnout o povolení** plnit povinnou školní docházku mimo území Slovenské republiky nebo ve školách zřízených jiným státem na území SR se souhlasem zastupitelského úřadu jiného státu, o individuálním vzdělávání žáka v zahraničí.¹³⁶ O těchto žádostech rozhoduje ředitel školy, do které se žák hlásí, na základě písemné žádosti plnoletého žáka, popř. jeho zákonného zástupce. Ti mají poté povinnost oznámit řediteli kmenové školy název a adresu školy, kterou žák navštěvuje. Žáci jsou povinni vykonat zkoušku v kmenové škole z vyučovacích předmětů, které určí ředitel školy.

Ředitel může rozhodnout o **povolení vykonat komisionální zkoušku**.¹³⁷ Žák je klasifikován dle komisionální zkoušky, pokud vykonává rozdílovou zkoušku ve středních školách; je zkoušený v náhradním termínu; žák nebo jeho zákonný zástupce požádá o přezkoušení; jedná se o přezkoušení na podnět ředitele; vykonává opravné zkoušky; na základě studia podle individuálního vzdělávacího plánu na středních školách; pokud je osvobozen docházet do školy; při praktických zkouškách a zkouškách z hlavního oboru studia na školách se

¹³⁴ § 3 písm. e) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹³⁵ Tamtéž § 3 písm. k)

¹³⁶ Osobitný spôsob plnenia školskej dochádzky. www.slovensko.sk [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_osobitny-sposob-plnenia-skolsk/

¹³⁷ § 3 písm. h) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

vzdělávacím programem uměleckého zaměření a konzervatořích; při vykonávání zvláštního způsobu plnění povinné školné docházky a při individuálním vzdělávání.¹³⁸

Podle závažnosti přestupku lze žákovi **uložit výchovná opatření**.¹³⁹ Za porušení školního řádu může ředitel uložit důtku, podmíněčné vyloučení či vyloučení. Pokud žák svým chováním či agresivitou ohrožuje bezpečnost a zdraví ostatních, či závažně narušuje vyučování tak, že ostatním neumožňuje výuku, ředitel může uložit ochranná opatření k jeho zklidnění. Jedná se o okamžité vyloučení žáka z vyučování nebo o jeho umístění do samostatné místnosti za přítomnosti pedagogického dozoru. O přijatém ochranném opatření sepíše záznam.

Ředitel školy u výše uvedených rozhodnutí vykonává státní správu v prvním stupni.

Kompetence v oblasti středního vzdělávání

Střední vzdělání se vykonává na středních školách, kterými jsou gymnázia, střední odborné školy a konzervatoře.

O přijetí žáka na střední školu rozhoduje ředitel školy po splnění stanovených podmínek a podle výsledků přijímacího řízení.¹⁴⁰

Ředitel může rozhodnout o **osvobození žáka** od povinnosti docházet do školy či od studia jednotlivých vyučovacích předmětů nebo jejich částí.¹⁴¹ Na základě vyjádření lékaře s odbornou způsobilostí pro výkon specializovaných činností lze osvobodit žáka z vyučování povinného předmětu nebo od tělesných úkonů spojených s vyučováním v některých předmětech. Nelze ale osvobodit žáka od vyučování povinných předmětů, které mají rozhodný význam pro odborné zaměření absolventa, a to na celý školní rok nebo jeho převládající část.

¹³⁸ § 57 odst. 1 zákona č. 245 ze dne 22. května 2008 o výchově a vzdělávání (školský zákon) a o změně a doplnění některých zákonů

¹³⁹ § 3 písm. g) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o změně a doplnění některých zákonů

¹⁴⁰ Prijímanie na vzdelávanie na stredných školách. www.slovensko.sk [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_prijimanie-na-vzdelavanie-na-s

¹⁴¹ § 4 písm. b), c) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o změně a doplnění některých zákonů

O **umožnění studia dle individuálního učebního plánu**¹⁴² rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce či plnoletého žáka. Individuální učební plán se povoluje žákovi s nadáním, popř. z jiných vážných důvodů i jiným žákům. Zároveň se dohodnou podmínky a organizace vzdělání dle individuálního učebního plánu.

Ředitel střední školy může **umožnit žákovi absolvovat část studia v obdobné škole v zahraničí**¹⁴³ na základě projednání s pedagogickou radou a po posouzení učebních plánů.

O **přerušeni studia**¹⁴⁴ rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce či zletilého žáka na dobu 3 let, pokud žák splnil povinnou školní docházku. Ředitel je povinen přerušit studium z důvodu těhotenství a mateřství studentky.

Při **povolení změny studijního oboru**¹⁴⁵ musí ředitel přihlížet ke zdravotní způsobilosti žáka, ke způsobilosti výkonu povolání v novém studijním oboru a úspěšnému vykonání rozdílové zkoušky. Povolení se vydává zpravidla na začátku školního roku a změna je možná pouze na jiný učební obor.

Ředitel může rozhodnout o **přeřazení žáka**¹⁴⁶ 1. – 4. ročníku osmiletého vzdělávacího programu střední školy na základní školu, v níž bude pokračovat v plnění povinné školní docházky. Toto rozhodnutí lze vydat z důvodu nepovolení opakování ročníku, ztráty zdravotní způsobilosti, ztráty sportovní výkonnosti nebo na žádost zákonného zástupce žáka.

Ředitel může na základě písemné žádosti zákonného zástupce či zletilého žáka povolit **opakovat ročník**¹⁴⁷ na základě důvodů uvedených v žádosti a výsledků dosavadního vzdělávání. Pokud ředitel nepovolí opakování ročníku, žák přestane být žákem školy uplynutím posledního dne školního roku.

¹⁴² Osobitný spôsob plnenia školskej dochádzky. www.slovensko.sk [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_osobitny-sposob-plnenia-skolsk/

¹⁴³ § 4 písm. e) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁴⁴ Tamtéž § 4 písm. f)

¹⁴⁵ Štátna správa a samospráva na úseku školstva. www.slovensko.sk [online]. [cit. 2015-12-01]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_statna-sprava-a-samosprava-na/

¹⁴⁶ § 4 písm. h) zákona č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁴⁷ Tamtéž § 4 písm. i)

Ředitel střední školy, stejně jako ředitel základní školy, může za stejných podmínek rozhodnout o **uložení výchovných opatření** a povolení **vykonat komisionální zkoušku**.¹⁴⁸

Ředitel střední školy dále rozhoduje o **přiznání stipendia**, které lze přiznat žákovi denního studia střední školy, odborného učiliště nebo praktické školy za zákonem stanovených podmínek. Stipendium se přiznává na základě písemné žádosti na příslušný školní rok¹⁴⁹

O **individuálním vzdělávání žáka** rozhoduje ředitel školy, do které byl žák přijat na základě písemné žádosti. Ředitel individuální vzdělávání povolí, jestliže žákův zdravotní stav neumožní účast na výuce; žákovi prvního stupně základní školy a žákovi, který byl vzat do vazby nebo do výkonu trestu odnětí svobody a nemůže se účastnit vzdělávání ve škole déle než 2 měsíce.¹⁵⁰

SHRNUTÍ

V teoretické části práce jsme zmapovali problematiku týkající se orgánů státní správy ve školství a jejich kompetencí. Nejprve jsme vysvětlili pojem školství, vzdělávací systém a soustavu vzdělávání. Uvedli jsme základní právní prameny, ze kterých daná problematika vychází, a to na ústavní, zákonné a podzákonné úrovni.

Dále jsme popsali problematiku veřejné správy, kde jsme se mohli seznámit se základními pojmy, jako je veřejná správa, státní správa a samospráva. Na základě toho jsme si vytvořili základní platformu, na kterou poté navazovala další témata.

V další kapitole jsme se blíže věnovali konkrétním orgánům státní správy v oblasti školství v České republice a následně jsme se zabývali obdobným problémem v rámci Slovenska. V této stěžejní části práce jsme se nejdříve zaměřili na základní vymezení jednotlivých orgánů a následně jsme podrobně popsali jejich jednotlivé kompetence v rámci výkonu státní správy ve školství.

¹⁴⁸ Štátna správa a samospráva na úseku školstva. www.slovensko.sk [online]. [cit. 2015-12-01]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_statna-sprava-a-samosprava-na/

¹⁴⁹ Aké štípendiá môžu získať stredoškólači. [www.peniaze.pravda.sk](http://peniaze.pravda.sk) [online]. 2011 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://peniaze.pravda.sk/obcan-a-stat/clanok/21070-ake-stipendia-mozu-ziskat-stredoskolaci/>

¹⁵⁰ Osobitný spôsob plnenia školskej dochádzky. www.slovensko.sk [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_osobitny-sposob-plnenia-skolsk/

V praktické části práce budu zjišťovat, jak to v obou státech mezi orgány státní správy v oblasti školství funguje, zejm. se budu zabývat srovnáním jejich kompetencí a hledáním společných a odlišných znaků.

6. Praktická část

Cílem této diplomové práce je zjistit shody a odlišnosti výkonu státní správy na úseku školství v České republice a na Slovensku. Toho bude dosaženo splněním dílčího cíle, kterým je porovnat jednotlivé kompetence orgánů státní správy na úseku školství v obou zemích.

6.1 Výzkumná metoda

Před samotným výběrem výzkumné metody je vhodné zvolit si náležitou výzkumnou strategii. Mezi základní výzkumné strategie se řadí kvalitativní a kvantitativní. S ohledem na zvolené téma bude v této práci použita strategie kvalitativního výzkumu, protože půjde o metodu komparativní obsahové analýzy. Bude se jednat o srovnání kompetencí orgánů státní správy v oblasti školství, upravené školským zákonem a zákonem o štátnej správe v školstve a školskej samospráve.

Neexistuje jednotné vymezení kvalitativního výzkumu. Jeho pojetí se liší podle jednotlivých autorů.

„Termínem kvalitativní výzkum rozumíme jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.“¹⁵¹

Další definice uvádí, že *„kvalitativní výzkum je proces hledání založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“¹⁵²*

Pojem výzkumná metoda lze charakterizovat jako určitý postup, který užívá výzkumník při výzkumu.

Metoda analýzy spočívá v rozdělení celku na komponenty a zkoumání, jak tyto komponenty fungují a jaké jsou mezi nimi vztahy.¹⁵³

¹⁵¹ STRAUSS, Anselm a Juliet Corbinová. *Základy kvalitativního výzkumu*, 1999, s.10

¹⁵² CRESWELL, 1998 In: HENDL Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, 2005, s. 50.

¹⁵³ HENDL Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, 2005, s. 35.

Komparace představuje „srovnávání několika objektů nebo jevů za účelem zjištění jejich společných, nebo naopak odlišných znaků. Toto srovnávání probíhá na základě předem zvolených kritérií, která plynou z cíle výzkumu, resp. výzkumných otázek.“¹⁵⁴

Obsahová analýza je „analýza dokumentů a textů s cílem rozkrýt jejich vlastnosti s ohledem na položenou otázku.“¹⁵⁵ Za dokument lze považovat vše co je písemně zaznamenané. Existuje mnoho druhů dokumentů, které lze zkoumat. V této práci jedná o dokumenty písemné, konkrétně o dokumenty legislativní.

6.2 Aktuální stav problémové oblasti

K tématu komparace systému fungování státní správy ve školství v České republice a na Slovensku jsem nenalezla žádné obdobné publikace či závěrečné absolventské práce.

6.3 Orgány státní správy v platné legislativě

Než přejdeme k samotnému srovnání vlastních kompetencí, je namístě nejprve porovnat výkon státní správy na úseku školství v ČR a na Slovensku. Kritériem srovnání je otázka, jaké lze vypočítat odlišnosti výkonu státní správy z hlediska platné legislativy a jednotlivých orgánů vykonávajících státní správu na úrovni školství.

V České republice je právní úprava školství, jakož i výkonu státní správy ve školství, zakotvena ve **školském zákoně**, který upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školská zařízení a školské služby, stanoví podmínky výkonu výchovy a vzdělávání, vymezuje práva a povinnosti osob při vzdělávání a určuje působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.

Školský zákon se člení na 20 částí, z nichž nejdůležitější pro oblast výkonu státní správy jsou ustanovení obsažená v částech 15 - 17, která upravují působnost ředitelů škol, ministerstva školství, České školní inspekce a územních samosprávných celků na úseku státní správy ve školství.

¹⁵⁴ TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. Úvod do tvorby odborných prací, 2014, s. 42

¹⁵⁵ HENDL Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace, 2005, s. 387.

Slovenské školství je upraveno ve dvou zákonech. Existuje **zákon o výchově a vzdělávání**, ve kterém je školství upraveno podobným způsobem jako v našem školském zákoně. Tento zákon obsahuje 11 částí, ve kterých stanoví podmínky, cíle, rozsah, formy a organizaci vzdělávání.

Na rozdíl od České republiky je však státní správě a samosprávě ve školství věnován samostatný **zákon o štatnej správe v školstve a školskej samospráve** upravující organizaci, působnost a úkoly orgánů státní správy a samosprávy ve školství. Zákon je rozdělen na 10 částí, z nichž se oblasti státní správy věnují ustanovení 1 – 14. Kromě výše uvedeného vymezuje také oblast tvorby sítě škol a šk. zařízení a oblast zřizování a rušení škol.

Mezi orgány státní správy na úseku školství v ČR dle školského zákona patří Ministerstvo školství, Česká školní inspekce, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a ředitel školy.

Na Slovensku státní správu ve školství vykonávají Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Štátna školská inšpekcia, obecní úřad v sídle kraje, samosprávný kraj, obec a ředitel školy.

Ve vymezení orgánů státní správy ve školství lze nalézt několik odlišností.

První rozdíl spočívá ve výčtu jednotlivých orgánů s tím, že na Slovensku vykonává státní správu navíc okresní úřad v sídle kraje, patřící do soustavy místní správy.

Další z rozdílů lze vidět v úpravě výkonu státní správy na nižší úrovni. V ČR ji vykonávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností a krajské úřady, zatímco na Slovensku existuje tzv. školský úřad, kterým je obec nebo kraj, a který je vykonavatelem státní správy. Na Slovensku tedy vykonávají státní správu územní samosprávné celky na rozdíl od ČR, kde obce a kraje vykonávají v oblasti školství pouze územní samosprávu a jako orgány státní správy ve školství nevystupují.

6.4 Analýza kompetencí orgánů státní správy na úseku školství v ČR vs. SR

V této části práce je pojednáno o konkrétních kompetencích orgánů státní správy ve školství. Pravomoci jsou pro lepší přehlednost komparovány podle jednotlivých orgánů a údaje pak zaznačeny do samostatných tabulek. V části, která se týká rozhodování ředitelů, jsou tabulky

rozdělené podle typů škol. Veškerých údajů zaznačených do tabulek a sloužících pro výzkumné potřeby bylo užito z legislativy vyčtené v předchozí kapitole.

Tabulka č. 2: Kompetence ministerstva školství

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR	MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR
řízení výkonu státní správy na úseku školství	řízení výkonu státní správy v oblasti školství
příprava právních norem v dané oblasti	příprava právních norem v dané oblasti
zpracovávání dokumentů - NPV, RPV, výroční zprávy	zpracovávání dokumentů - Koncepce rozvoje výchovy a vzdělávání, Pracovní pořádek
vedení školského rejstříku	vedení Centrálního registru a Sítě škol
zřizování a rušení šk. zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a zabezpečovací detence, preventivně výchovnou péči a další vzdělávání pedagogických pracovníků, zřizování škol s vyučovacím jazykem národnostní menšiny	zřizování rozpočtových a příspěvkových organizací dle zákona
stanovení republikových normativů	pověřování okresních úřadů v sídle kraje zřízením školy
vedení školní dokumentace a školní matriky	určování pravidel výběru a obsazování řídicích funkcí a pravidel pro akreditace vzděl. projektů a zařízení pro další vzdělávání ped. pracovníků
nadřízený správní orgán vůči rozhodnutím krajských úřadů	zabezpečování finančních prostředků pro činnost škol a výkon následné finanční kontroly na úseku dodržování všeobecně závazných právních předpisů a na úseku hospodaření s fin. Prostředky
	vedení státního registru dětí a žáků
	nadřízený správní orgán vůči rozhodnutím okresních úřadů v sídle kraje
	podávání návrhů na odvolání ředitelů

Zdroj: vlastní zpracování

V ČR i na Slovensku má ministerstvo postavení ústředního orgánu státní správy pro oblast školství.

Shodně, jak v ČR, tak i na Slovensku, ministerstva v rámci své působnosti dbají o právní úpravu otázek, které patří do jejich působnosti. Přípravují návrhy zákonů a jiných právních předpisů a vydávají vlastní vyhlášky. Jejich úkolem je také zpracovávání a vydávání dokumentů, zejm. se jedná o koncepcie rozvoje vzdělávání, a řešení nejdůležitějších otázek.

Podobně je také upravena evidence škol a školských zařízení, které vedou ministerstva. V ČR se vede školský rejstřík, tedy veřejně přístupný seznam škol, šk. zařízení a šk. právnických osob. Na Slovensku spravuje ministerstvo obdobnou evidenci, a to síť škol a školských

zařízení. Obě fungují na podobném principu a školy v nich zapsané mají oprávnění poskytovat vzdělání a školské služby.

V oblasti financování škol lze vidět podobnost v zajišťování finančních prostředků ze státních rozpočtů na provoz škol, které poskytují příslušným institucím zákonem předepsaným způsobem. Slovenské ministerstvo má ještě další kompetenci v této oblasti. Jedná se o následnou finanční kontrolu prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu, přičemž se zaměřuje na dodržení efektivnosti a vhodnosti jejich využití. V ČR tuto úlohu vykonává Česká školní inspekce.

Co se týká postavení ministerstev jako nadřízeného správního orgánu, působí jako odvolací orgán vůči rozhodnutím krajských úřadů, resp. okresních úřadů v sídle kraje.

Rozdíl mezi oběma státy lze vidět u zřizovatelských kompetencí. V ČR ministerstvo jako orgán státní správy zřizuje školy a šk. zařízení jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace. Má pravomoc zakládat a rušit příslušná školská zařízení (pro výkon ústavní a ochranné výchovy, pro další vzdělávání pedagogických pracovníků) a školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny. Na rozdíl od ČR, slovenské ministerstvo má pouze oprávnění zřizovat rozpočtové a příspěvkové organizace, jejichž statutární orgány jmenuje a odvolává ministr (jedná se např. o metodicko-pedagogická centra, organizace na zabezpečení odborného řízení škol či ústavy pro plnění úkolů v oblasti rezortního výzkumu). Zřizování škol je v působnosti jiných orgánů státní správy.

Odlišnost můžeme také spatřovat v oblasti podávání návrhu na odvolání ředitelů škol. Na rozdíl od české právní úpravy, může slovenský ministr školství podat návrh na odvolání ředitele školy, pokud jsou zjištěny závažné nedostatky. V ČR nemá v této oblasti ministr školství žádné zákonné kompetence.

Tabulka č. 3: Kompetence školní inspekce

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE	ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
činnost hodnotící	činnost hodnotící
činnost kontrolní	činnost kontrolní
zpracovává koncepční záměry inspekční činnosti a systémy hodnocení vzdělávací soustavy	
získává a analyzuje informace o vzdělávání žáků a studentů a o činnosti školy	
podává návrh na odvolání ředitele školy	

Zdroj: vlastní zpracování

Shodně v obou zemích vykonávají školní inspekce dvě funkce, a to činnost hodnotící a kontrolní, přičemž ale i zde lze vidět rozdíl v předmětu činnosti. V ČR školní inspekce hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy, podmínky, průběh a výsledky vzdělávání a naplnění školního vzdělávacího programu škol, zatímco na Slovensku hodnotí kvalitu výchovy a vzdělávání.

Na Slovensku vykonává školní inspekce zejména funkci kontrolní, při které se zaměřuje na kontrolu úrovně výchovy a vzdělávání, pedagogického řízení, vhodnosti a účelu materiálně-technického vybavení škol. Kontroluje také shodu školních vzdělávacích programů se státním vzdělávacím programem, se zásadami a cíly vzdělávání. V rámci poskytování individuálního vzdělávání taktéž vykonává dozor nad úrovní jeho kvality a výchovy. V ČR se kontrolní činnost zaměřuje zejm. na dodržování právních předpisů, které se vztahují ke vzdělávání a na kontrolu využívání finančních prostředků poskytovaných školám ze státního rozpočtu (na Slovensku je tato činnost v kompetenci ministerstva školství).

V ČR inspekce vypracovává koncepční záměry inspekční činnosti a režim hodnocení vzdělávací soustavy a získává a analyzuje informace a vzdělávání žáků studentů a o činnosti školy.

Různorodost můžeme nalézt v oblasti podávání návrhu na odvolání ředitelů škol. Zatímco ČŠI má v této oblasti zákonnou kompetenci v případě zjištění závažných nedostatků v činnosti školy nebo šk. zařízení, na Slovensku nemá v této věci žádnou pravomoc (je v kompetenci ministra školství).

Tabulka č. 4: Kompetence nižších orgánů státní správy

KRAJSKÝ ÚŘAD	OKRESNÍ ÚŘAD V SÍDLE KRAJE	SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
jmenuje předsedy maturitních komisí	jmenuje předsedy zkušebních komisí	vykonává správu škol a šk. zařízení, u nichž je zřizovatelem
rozhoduje o uznání zahraničních kvalifikací	rozhoduje o uznání zahraničních kvalifikací	vede personální agendu ředitelů, určuje počet tříd prvního ročníku střední školy
nadřízený správní orgán vůči rozhodnutí ředitelů škol	nadřízený správní orgán vůči rozhodnutí ředitelů škol a vůči rozhodnutí obcí	nadřízený správní orgán vůči rozhodnutí ředitelů škol
stanoví krajské normativy	zřizovatelské kompetence	zřizovatelské kompetence
zpracovává dokumenty	zpracovává dokumenty	zpracovává dokumenty
	potvrzuje obec jako školský úřad	projednává školní vzdělávací program a výchovný program
	finančně a organizačně zabezpečuje stanovené záležitosti	rozepisuje finanční prostředky pro školy
	plní stanovené úkoly v oblasti financování	vytváří podmínky pro výchovu a vzdělávání a pro plnění pov. školní docházky u stanovených typů škol
	kontroluje činnost obcí a samosprávných krajů a využívání finančních prostředků	kontroluje dodržování právních předpisů, kvalitu podávaných jídel ve šk. jídelnách a vykonává následnou finanční kontrolu

Zdroj: vlastní zpracování

Výše uvedená tabulka obsahuje výčet tří orgánů, jelikož na Slovensku působí jako orgány státní správy okresní úřad v sídle kraje, který je orgánem místní správy, a samosprávný kraj. Při komparaci se zde nebudu zabývat samosprávným krajem z důvodu nemožnosti srovnání, jelikož v ČR kraj jako orgán státní správy v oblasti školství nepůsobí. Budu tedy srovnávat krajský úřad za Českou republiku a okresní úřad v sídle kraje za Slovensko, protože mají stejné postavení.

Při výkonu státní správy lze pozorovat shodnost v oblasti nostrifikace zahraničního vzdělávání a v rámci jmenování předsedů zkušebních komisí závěrečných zkoušek.

Oba orgány v obou zemích působí jako odvolací orgány vůči rozhodnutí ředitelů škol. U ČR se jedná o rozhodnutí, které vydal v prvním stupni ředitel školy zřízené státem, krajem nebo obcemi. Na Slovensku to jsou rozhodnutí ředitelů škol zřízených okresním úřadem v sídle kraje a rozhodnutí ředitelů základních škol zřízených obcí, která není školským úřadem. Na

rozdíl od ČR, okresní úřad v sídle kraje působí také jako orgán druhého stupně vůči rozhodnutí obce ve věcech zanedbání povinné školní docházky a ve věcech ohrožení výchovy a vzdělávání nezletilého žáka.

Rozdíl mezi oběma orgány lze vidět v oblasti zpracovávání a vydávání dokumentů a listin. V ČR krajské úřady zpracovávají dlouhodobý záměr vzdělávání a výroční zprávu, na Slovensku okresní úřady vypracovávají podklady ke statistickému zpracování údajů o výchově a vzdělávání a vydávají organizační pokyny pro ředitele a zřizovatele škol v jejich územní působnosti.

Významnou odlišnost lze spatřit v oblasti zřizování a rušení škol, kdy na rozdíl od ČR okresní úřady v sídle kraje mají pravomoc zřizovat a rušit široké spektrum škol a šk. zařízení. V ČR krajské úřady tuto kompetenci jako orgány státní správy nemají.

Další rozdíl můžeme vidět ve sféře financí. V ČR krajské úřady stanoví krajské normativy, jejichž prostřednictvím rozepisují a poskytují finanční prostředky právnickým osobám vykonávající činnost škol a šk. zařízení, které zřizuje kraj, obec či svazky obcí. Na Slovensku okresní úřad v sídle kraje poskytuje finanční prostředky ze státního rozpočtu zřizovatelům škol v objemu stanoveném ministerstvem a kontroluje jejich využití. Jedná se o školy, které zřizují obce, státem uznané církve a náboženské společnosti, jiné právnické nebo fyzické osoby a okresní úřad v sídle kraje.

Okresní úřad v sídle kraje svým rozhodnutím potvrzuje, že je obec školským úřadem. Také se podílí organizačně a finančně na zabezpečení jazykových kurzů pro děti cizinců, krajských a okresních žákovských soutěží v jeho územní působnosti.

Tabulka č. 5: Kompetence obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, resp. obcí

OBECNÍ ÚŘAD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ	OBCE
zpracovává návrhy rozpisů přímých výdajů škol	zřizovatelské kompetence
vede statistické informace	rozhoduje ve věcech zanedbání povinné školní docházky a ohrožení výchovy a vzdělávání nezletilého
	nadřízený správní orgán vůči rozhodnutí ředitelů škol jimi zřízených
	rozepisuje a poskytuje finanční prostředky ze státního rozpočtu a kontroluje jejich využití
	vede evidenci dětí a žáků
	zřizuje zařízení školního stravování, kontroluje dodržování právních předpisů a kvalitu jídel ve školních jídelnách

Zdroj: vlastní zpracování

Co se týká uvedených orgánů státní správy, první rozdíl je patrný ihned v označení těchto orgánů. Zatímco na Slovensku působí jako orgány státní správy obce, v ČR to jsou obecní úřady obcí s rozšířenou působností. V ČR obce mají v oblasti školství postavení samosprávných subjektů. Z tohoto důvodu nelze jejich kompetence porovnávat. Z výše uvedené tabulky je taktéž patrné, že nelze pozorovat žádné shodné kompetence v oblasti výkonu státní správy.

V ČR jsou pravomoci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností od roku 2012 značně omezeny pouze na zpracování návrhů rozpisů finančních prostředků a vedení statistických údajů ze školní dokumentace.

Naproti tomu na Slovensku vykonávají obce v přenesené působnosti zřizovatelské kompetence pro základní školy a dbají nad výkonem správy těchto škol.

Jako školské úřady působí obce jako odvolací orgány vůči rozhodnutím, které v prvním stupni vydal ředitel školy jimi zřízené. V prvním stupni také obce vykonávají státní správu ve věcech zanedbání povinné školní docházky a ohrožení výchovy a vzdělávání nezletilého.

Obce dále zabezpečují podmínky pro stravování dětí a žáků u všech škol, kterých jsou zřizovatelem tak, že zřizují zařízení školního stravování.

Obce vedou evidenci dětí a žáků majících v obci trvalý pobyt a plní zde povinnou školní docházku a vedou evidenci škol, ve kterých ji plní.

V oblasti financování obce rozepisují a poskytují finanční prostředky ze státního rozpočtu a vykonávají následnou kontrolu jejich účelného využití. Obecní úřady obcí zpracovávají návrhy rozpisů finančních prostředků, které poté předávají krajskému úřadu.

Tabulka č. 6: Kompetence ředitelů mateřských škol

ŘEDITEL MATEŘSKÉ ŠKOLY	
ČR	SLOVENSKO
přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání	přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání
ukončení předškolního vzdělávání	ukončení předškolního vzdělávání
snížení nebo prominutí úplaty za vzdělávání a školské služby	určení příspěvku na částečnou úhradu nákladů spojených s předškolním vzděláváním
	zařazení dítěte na adaptační nebo diagnostický pobyt v MŠ
	přerušování docházky dítěte

Zdroj: vlastní zpracování

Shodnost v rozhodování ředitele můžeme vidět v oblasti přijímání dětí do mateřské školy, které se v obou zemích koná na základě podání písemné žádosti, a v oblasti ukončování preprimárního vzdělávání za zákonem stanovených podmínek.

Vzdělávání v mateřských školách se na Slovensku uskutečňuje za částečnou úplatu, kterou stanoví ředitel školy. V ČR ředitel školy rozhoduje, jako orgán státní správy, pouze o snížení či prominutí úplaty za vzdělávání a školské služby. O snížení nebo o prominutí úplaty rozhoduje ředitel školy pouze v konkrétních případech, zejm. v případě žáků se sociálním znevýhodněním nebo se zdravotním postižením.

Pro lepší adaptaci dítěte v mateřské škole je v obou zemích možné dítě přivést do školky pouze na určitý čas. V ČR i na Slovensku se na docházce do mateřské školy písemně dohodne zákonný zástupce dítěte s ředitelem. Na Slovensku přijímá ředitel dítě na adaptační pobyt. Poté může dítě pravidelně navštěvovat mateřskou školu v dohodnutý čas nebo může ředitel rozhodnout o přerušování docházky dítěte do mateřské školy na určitý čas.

Zdravotně znevýhodněné děti mohou být na Slovensku přijaty do běžné třídy, nebo z rozhodnutí ředitele školy zařazeny do speciální třídy mateřské školy. V ČR je pro tyto děti v preprimárním vzdělávání zabezpečena speciálně pedagogická podpora.

Tabulka č. 7: Kompetence ředitelů základních škol

ŘEDITEL ZÁKLADNÍ ŠKOLY	
ČR	SLOVENSKO
odklad povinné školní docházky a dodatečné odložení plnění povinné školní docházky	odklad povinné školní docházky a dodatečné odložení plnění povinné školní docházky
přijetí k základnímu vzdělávání	přijetí žáka k základnímu vzdělávání
povolení a zrušení individuálního vzdělávání	povolení a zrušení individuálního vzdělávání
přeřazení mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku	osvobození žáka od povinnosti docházet do školy
přestup žáka ZŠ z jiné ZŠ	osvobození žáka od vzdělávání v jednotlivých vyučovacích předmětech
rozhodnutí o výchovných opatřeních	uložení výchovných opatření
převedení žáka do vzdělávacího programu základního vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením nebo do vzdělávacího programu ZŠ speciální	povolení vykonat zkoušku z jednotlivých vyučovacích předmětů uchazeči, který není žákem školy
povolení pokračování v základním vzdělávání žákovi se zdravotním postižením	vzdělávání žáka ve školách zřízených jiným státem na území SR se souhlasem zastupitelského úřadu jiného státu
povolení opakování ročníku po splnění povinné školní docházky žákovi, který na konci 2. pololetí ZŠ neprospěl nebo nemohl být hodnocen	individuálním vzděláváním žáka v zahraničí
snížení nebo prominutí úplaty za poskytování vzdělávání	určení příspěvku na úhradu nákladů souvisejících se vzděláváním
povolení vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním	povolení vykonat komisionální zkoušku
povolení pokračování v základním vzdělávání	

Zdroj: vlastní zpracování

Shodu v obou zemích u rozhodování ředitelů základních škol lze najít ve věcech, které se týkají přijímání žáků do školy. V obou zemích se žáci přijímají na základě zápisu, který se v obou zemích koná od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má být zahájena povinná školní docházka.

Společné v obou zemích je také rozhodování o odkladu a částečném odkladu povinné školné docházky, které může být povoleno na základě žádosti zákonného zástupce.

Stejně je upraveno rozhodování o povolení a rušení individuálního vzdělávání, o kterém rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce za stanovených podmínek.

Ředitel v obou zemích je oprávněn rozhodovat u uložení výchovných opatření, konkrétně se jedná o podmíněčné vyloučení a vyloučení žáka ze školy.

Kromě výše uvedených společných kompetencí, rozhoduje ředitel každé země také v odlišných záležitostech.

V ČR ředitel základní školy odlišně od Slovenska může rozhodnout o přeřazení mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího, o přestupu žáka základní školy do jiné základní školy, povolení pokračování v základním vzdělávání, převedení do vzdělávacího programu základní školy speciální, povolení pokračování v základním vzdělání žákovi se zdravotním postižením, povolení opakování ročníku a povolení vzdělávání dle individuálního vzdělávacího plánu žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním.

Na Slovensku může ředitel rozhodovat také o osvobození žáka docházet do školy a od vzdělávání v jednotlivých předmětech, povolení plnit povinnou školní docházku mimo území SR, povolení vykonat komisionální zkoušku, povolení vykonat zkoušku z jednotlivých předmětů uchazeči, který není žákem školy, o vzdělávání žáka ve školách zřízených jiným státem na území SR a o individuálním vzdělávání žáka v zahraničí.

Ve věci úplaty za vzdělávání a školské služby bylo pojednáno v předchozí části týkající se kompetencí ředitelů MŠ. Stejný princip platí i pro rozhodování ředitelů ZŠ.

Tabulka č. 8: Kompetence ředitelů středních škol

ŘEDITEL STŘEDNÍ ŠKOLY	
ČR	SLOVENSKO
přijetí ke vzdělávání ve SŠ	přijetí ke vzdělávání ve SŠ
povolení individuálního vzdělávacího plánu	povolení individuálního vzdělávacího plánu
přerušování vzdělávání	přerušování vzdělávání
podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy	uložení výchovných opatření
opakování ročníku po splnění povinné školní docházky	povolení opakování ročníku
změna oboru vzdělávání	povolení změny oboru vzdělání
přestup z jiné SŠ	osvobození žáka od povinnosti docházet do školy a od studia v jednotlivých vyučovacích předmětech
uznání dosaženého vzdělání	povolení absolvovat část studia ve škole obdobného typu v zahraničí a o vzdělávání žáka ve školách zřízených jiným státem na území SR se souhlasem zastupitelského úřadu jiného státu
převedení žáka do odpovídajícího ročníku SŠ	povolení vykonat komisionální zkoušku
přeřazení mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku	přeřazení žáka na základní školu po dobu plnění povinné školní docházky
	přiznání stipendia
	určení příspěvku na částečnou úhradu nákladů na vzdělávání

Zdroj: vlastní zpracování

Shodu ve výčtu rozhodování ředitelů střední školy jako orgánu státní správy lze vidět v obou zemích v oblasti přijetí žáků ke vzdělávání na střední školu, které se v obou zemích koná na základě přijímacího řízení. Další shodné kompetence můžeme nalézt v umožnění studia podle individuálního vzdělávacího plánu, přerušování vzdělávání, ukládání výchovných opatření, povolení opakování ročníku a možnosti povolit změnu oboru vzdělávání.

Také zde lze spatřovat rozdílnosti ve výčtu rozhodnutí ředitelů. V ČR ředitel střední školy je oprávněn dále rozhodovat o uznání dosaženého vzdělání, převedení žáka do odpovídajícího ročníku střední školy a o přeřazení mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku.

Na Slovensku ředitel střední školy, kromě shodných rozhodnutí, může rozhodovat o povolení absolvovat část studia ve škole obdobného typu v zahraničí a o vzdělávání žáka ve školách zřízených jiným státem na území SR se souhlasem zastupitelského úřadu jiného státu. Je oprávněn také rozhodovat o povolení vykonat komisionální zkoušku, o přeřazení žáka na základní školu po dobu plnění povinné školní docházky, o přiznání stipendia, a o určení příspěvku na částečnou úhradu nákladů na vzdělávání.

Co se týká výčtu rozhodnutí ředitelů škol v ČR i na Slovensku, můžeme v zákonech nalézt další kompetence, která jsou oběma zemím společná a nejsou zde uvedená. Nicméně v tabulkách jsou zaznačena pouze ta rozhodnutí, při nichž ředitel vykonává státní správu.

SHRNUTÍ

Následující text představuje shrnutí předchozí kapitoly, tedy tomu, v čem se jednotlivé orgány státní správy na úseku školství liší a co naopak mají společné.

Z hlediska srovnání legislativy vztahující se k této problematice lze shledat, že mírný, spíše organizační rozdíl lze spatřovat v zakotvení právní úpravy výkonu státní správy na úseku školství. Zatímco česká právní úprava je kodifikována pouze v jednom právním předpise, resp. školském zákoně, slovenská má pro výkon státní správy ve školství samostatný zákon (přičemž v minulosti česká právní úprava byla obdobná - v 90. letech své účinnosti nabyl zákon o státní správě a samosprávě ve školství - zákon č. 564/1990).

Co se týká výčtu orgánů státní správy v obou zemích, shodně ji vykonává Ministerstvo školství, školní inspekce a na nejnižší úrovni ředitelé škol. Rozdílnost lze nalézt u výkonu státní správy na nižší úrovni, kde ji v ČR vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností a na Slovensku obce a samosprávné kraje jako školské úřady. Navíc na Slovensku působí ještě další orgán státní správy, kterým je okresní úřad v sídle kraje.

Při srovnávání jednotlivých kompetencí lze nalézt shody i rozdíly, které jsou přehledně zaznačeny ve výše uvedených tabulkách. Obecně lze říci, že jsme nenalezli mnoho výrazných rozdílů v konkrétních ustanoveních. To může být způsobeno tím, že do roku 1992 jsme měli společný systém vzdělávání. Avšak jeden ze zásadnějších rozdílů lze vidět u zřizovatelských kompetencí. Orgány vykonávající státní správu ve školství na nižším stupni na Slovensku mají na rozdíl od českých orgánů značné zřizovatelské kompetence v rámci zřizování škol. Obce, samosprávné kraje i okresní úřady v sídle kraje jsou oprávněny na základě Síť škol zřizovat a rušit zákonem stanovené spektrum škol a školských zařízení. S tím souvisí také možná nepřehlednost v oblasti výkonu státní správy ve druhém stupni, kde tyto tři orgány působí jako odvolací orgány vůči rozhodnutí ředitelů škol jimi zřízených. V ČR vykonává zřizovatelské kompetence jediný orgán státní správy, což je ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

7. Závěr

Diplomová práce je zaměřena na výkon státní správy na úseku školství v ČR i na Slovensku. Objasněn je systém fungování orgánů státní správy působících ve školství v obou zemích, podrobně popsány a srovnány jejich kompetence, čímž je naplněn cíl práce.

Působnost orgánů vykonávajících státní správu ve školství není uceleně zpracována v žádné publikaci. Problematika školství je upravena nejen školským zákonem, ale i mnoha prováděcími právními předpisy a podzákonnými normami. Jako zdroje pro vypracování diplomové práce, kromě odborné literatury, bylo využito zejména právních předpisů, komentářů a internetových zdrojů.

V teoretické části práce byly charakterizovány kompetence jednotlivých orgánů státní správy v ČR a na Slovensku. Státní správu v oblasti školství v ČR vykonává na ústřední úrovni Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Jeho hlavním úkolem je odpovědnost za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy, k čemuž využívá mnoha nástrojů a prostředků upravených školským zákonem, ale také Českou školní inspekci, která je mu podřízena. Ta vykonává při své činnosti zejm. funkci kontrolní a hodnotící. Na nižších úrovních vykonávají státní správu ve školství krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností, jejichž pravomoce jsou ale v této oblasti od r. 2012 velmi omezeny. Tyto orgány vykonávají státní správu v přenesené působnosti. Ředitel školy a školského zařízení je vykonavatelem státní správy na úrovni školy. V rámci své činnosti zejm. rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy. Kromě výše zmíněných orgánů, školský zákon také upravuje působnost ostatních ústředních správních úřadů. Jedná se o ministerstva obrany, vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí u škol a školských zařízení spadajících do jejich rezortu. Pro účely komparace výkonu státní správy na úseku školství bylo vybráno Slovensko, kde jako orgány státní správy působí Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Štátna školská inšpekcia, okresní úrad v sídle kraje, samosprávny kraj, obec a ředitel školy.

Problematika výkonu státní správy na úseku školství není v obou zemích zcela jednotná. To bylo také potvrzeno v rámci kapitoly sedmé, která se zabývala porovnáním systému výkonu státní správy ve školství a srovnáním jednotlivých kompetencí. Na jejich základě jsem vytyčila shody a rozdíly mezi oběma státy. Lze vidět, že systém státní správy ve školství funguje v obou zemích velmi dobře. Jednotlivé orgány státní správy jsou mezi sebou vzájemně provázány a mají striktně rozdělené kompetence.

Tato práce předkládá ucelené shrnutí výkonu státní správy ve školství a může tak sloužit jako informační či studijní materiál pro lepší pochopení této problematiky.

Teoretická část diplomové práce by mohla být dále rozšířena o historické souvislosti v oblasti školství.

Seznam použitých zkratk

Čl. - článek

ČR = Česká republika

ČŠI = Česká školní inspekce

LZPS = Listina základních práv a svobod

MŠ = mateřská škola

MŠMT, MINISTERSTVO = Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NPV = národní program vzdělávání

Odst. = odstavec

Písm. = písmeno

RVP = rámcový vzdělávací program

Sb. = Sběrka zákonů

SR = Slovensko

SŘ = Správní řád

SŠ = střední škola

ÚSC = územní samosprávný celek

ZŠ – základní škola

Seznam použitých zdrojů a literatury

Odborná literatura:

- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-7367-040-2.
- HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, xxxiv, 792 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.
- KUBŮ, Lubomír, Pavel HUNGR a Petr OSINA. *Teorie práva: obecná část*. 8. vyd. Praha: Linde, 2007, 335 s. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-807-2016-372.
- KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003, xvii, 408 s. Právní instituty. ISBN 80-7179-794-4.
- KADEČKA, Stanislav a Petr PRŮCHA. *Správní právo - obecná část: multimediální učební text*. 2., nezměn. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 74 s. ISBN 978-80-210-4588-0.
- PARMOVÁ, Libuše. *Strategie České školní inspekce*. 1. vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2010, 100 s. ISBN 978-80-7314-187-5.
- PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002, 481 s. ISBN 80-717-8631-4.
- PRŮCHA, Petr. *Průcha, P.: Správní právo, obecná část, (učebnice) 7. doplněné a aktualizované vydání*. 7. vydání. Brno: MU Brno - Doplněk Brno, 2007. 418 s. ISBN 978-80-210-427.
- PRŮCHA, Petr a Richard POMAHAČ. *Lexikon správní právo*. Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 2002, 683 s. Lexikony - Sagit, sv. VI. ISBN 80-7208-314-7.
- PRŮCHA, Petr a Karel SCHELLE. *Základy místní správy*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995, 189 s. Právo a současnost. ISBN 80-85964-00-7.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha, 2009, 463 s. ISBN 978-807-3573-829.

- STRAUSS, Anselm L a Juliet M CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. SCAN. ISBN 80-85834-60-x.
- TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 154 s. ISBN 978-807-4353-802.
- VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2013, 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

Právní předpisy:

- ČESKO. Zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky. In. ÚZ: úplné znění č. 746. Ostrava: Sagit, 2009.
- ČESKO. Zákon č. 2 ze dne 8. ledna 1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2>.
- ČESKO. Zákon č. 2 ze dne 16. prosince o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In. ÚZ: úplné znění č. 746. Ostrava: Sagit, 2009.
- ČESKO. Zákon č. 129 ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení). [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>.
- ČESKO. Zákon č. 320 ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole). [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-320>.
- ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>.
- ČESKO. Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

- ČESKO. Zákon č. 563 ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.
- ČESKO. Vyhláška č. 14 ze dne 29. prosince 2004 o předškolním vzdělávání. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14>.
- ČESKO. Vyhláška č. 15 ze dne 27. prosince 2004, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-15>.
- ČESKO. Vyhláška č. 54 ze dne 26. ledna 2005 o náležitostech konkursního řízení a konkursních komisích. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-54>.
- ČESKO. Vyhláška č. 223 ze dne 30. května 2005 o některých dokladech o vzdělání. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-223>.
- ČESKO. Vyhláška č. 364 ze dne 6. září 2005 o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení). [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-364>.
- ČESKO. Vyhláška č. 492 ze dne 8. prosince 2005 o krajských normativech. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-492>.
- ČESKO. Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č.j.: 33 377/2004-45 ze dne 25. února 2005. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/7963_1_1/.
- SLOVENSKO. Zákon č. 245 ze dne 22. května 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245>.
- SLOVENSKO. Zákon č. 317 ze dne 24. června 2009 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-317>.

- SLOVENSKO. Zákon č. 575 ze dne 12. prosince 2001 o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-575>.
- SLOVENSKO. Zákon č. 596 ze dne 5. listopadu 2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-596>.
- SLOVENSKO. Zákon č. 597 ze dne 6. listopadu 2003 o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-597>.
- SLOVENSKO. Smernica č. 41/2013, ktorou sa určuje postup obvodného úradu v sídle kraja pri potvrdzovaní obce ako školského úradu a pri posudzovaní odborného zabezpečenia činnosti obce a samosprávneho kraja ako školských úradov. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <https://www.minedu.sk/smernica-c-412013ktorou-sa-urcuje-postup-obvodneho-uradu-v-sidle-kraja-pri-potvrdzovani-obce-ako-skolskeho-uradu-a-pri-posudzovani-odborneho-zabezpecenia-cinnosti-obce-a-samospravneho-kraja-ako-skolskych-uradov/>

Internetové zdroje

- DRAVECKÝ, Ján. *Školská politika, školský systém a legislatíva: Študijné texty* [online]. Katolícka univerzita v Ružomberku - Pedagogická fakulta Inštitút Juraja Páleša v Levoči [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: http://www.jan.dravecky.org/data/skolska_politika_system_legislativa.pdf
- HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa* [online]. Ostrava, 2007 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://projekty.osn.cz/pvsos/doc/verejna-sprava.pdf>
- TEJ, Juraj. *Správa a manažment* [online], 2011. [online]. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Tej2/>
- Bílá kniha - národní program rozvoje vzdělávání v České republice. www.msmt.cz [online]. 2002 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni->

program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol

- Rámcové vzdělávací programy. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy?highlightWords=vzd%25C4%259B1%25C3%25A1vac%25C3%25AD+programy>
- Výroční zprávy. *Ministersvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyrocni-zpravy>
- Uznávání vzdělání. [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uznavani-vzdelani>
- Obce. [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>
- Nejčastější dotazy k předškolnímu vzdělávání a zahájení povinné školní docházky. *www.msmt.cz* [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/nejcastejsi-dotazy-k-predskolnimu-vzdelavani>
- *Odklady povinné školní docházky* [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/wpcontent/upload/prilohy/9883/odklady_povinne_skolni_dochazky___clanek_ke_stazeni.pdf
- Přestup žáka základní školy a správní uvážení. *Via iuris* [online]. 2007 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg>
- Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách. *www.msmt.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/33233_1_1
- Přijímání na střední školy a konzervatoře. *www.msmt.cz* [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/stredni-vzdelavani/prijimani-na-stredni-skoly-a-konzervatore>

- Přestup na jinou střední školu a změna oboru. *Info.edu.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://info.edu.cz/cs/node/2673>
- Opakování ročníku ve střední škole. *Školský portál Karlovarského kraje* [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Stranky/Opakov%C3%A1n%C3%AD-ro%C4%8Dn%C3%ADku.aspx>
- Sieť škôl a školských zariadení. *www.minedu.sk* [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <https://www.minedu.sk>
- Štátna školská inšpekcia. *www.ssiba.sk* [online]. [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <https://www.ssiba.sk/Default.aspx?text=g&id=8&lang=sk>
- Uznávanie dokladov o vzdelaní. *www.minv.sk* [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.minv.sk/?uznavanie_dokladov_osza
- Aké sú právomoci samosprávnych krajov? *www.najpravo.sk* [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.najpravo.sk/clanky/ake-su-pravomoci-samospravnych-krajov.html?print=1>
- Školy VÚC. *www.isamosprava.sk* [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.isamosprava.sk/clanok--60/Skoly_VUC.html
- Školy. *www.isamosprava.sk* [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.isamosprava.sk/clanok-0-24/2400_Skoly.html
- Školy. *www.isamosprava.sk* [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.isamosprava.sk/subory/Kompetencie_obce.pdf
- Materské školy. *www.slovensko.sk* [online]. 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_materske-skoly
- Povinná školská dochádzka a jej plnenie. *Www.slovensko.sk* [online]. 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_povinna-skolska-dochadzka

- Štátna správa a samospráva na úseku školstva. *www.slovensko.sk* [online]. [cit. 2015-12-01]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_statna-sprava-a-samosprava-na/
- Osobitný spôsob plnenia školskej dochádzky. *www.slovensko.sk* [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_osobitny-sposob-plnenia-skolsk/
- Prijímanie na vzdelávanie na stredných školách. *www.slovensko.sk* [online]. 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_prijimanie-na-vzdelavanie-na-s
- Aké štipendiá môžu získať stredoškóľáci. *www.peniaze.pravda.sk* [online]. 2011 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://peniaze.pravda.sk/obcan-a-stat/clanok/21070-ake-stipendia-mozu-ziskat-stredoskolaci/>

Judikatura:

- rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. Zn. 21 Cdo 3836/2007

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Soustava kurikulárních dokumentů.....	25
Tabulka č. 2 Kompetence ministerstva školství.....	68
Tabulka č. 3 Kompetence školní inspekce	70
Tabulka č. 4 Kompetence nižších orgánů státní správy.....	71
Tabulka č. 5 Kompetence obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, resp. obcí.....	73
Tabulka č. 6: kompetence ředitelů mateřských škol.....	75
Tabulka č. 7: Kompetence ředitelů základních škol.....	76
Tabulka č. 8: Kompetence ředitelů středních škol.....	78